

KNIHOVNÍK

Viac než len metodický časopis
pre verejné knižnice okresov
Trenčín, Nové Mesto n/V, Bánovce n/B a Myjava.

1/2014

Výsledky činnosti verejných knižníc za rok 2013	3
Prečítali sme za vás (aktuality zo sveta)	5
Zasadnutie Národnej komisie pre služby v trenčianskej knižnici	6
Navštívte knižnicu pod holým nebom	7
Skutočne poznáte svoje dieťa?	7
Vyznamenaný R. Dobiáš opäť načrel do studnice triednych nepriateľov	8
Obecná knižnica Horná Súča	9
Interview s Danielou Dvořákovou: Prísahou na svoju česť mohol človek v stredoveku vyhrať súdny spor	10
Originálne menu Týždňa slovenských knižníc	12
Banáš s Piškom ponocovali v centre Trenčína	12
Samba medzi knihami	13
Podujatia vo VKMR obrazom a s krátkym komentárom	14
RECENZIA: Marta Gergelyová – Most nad riekou Liffey	15
Emília Bátovská: Prezentačná	17
Deň ľudovej rozprávky '2014	18
Jubilejný 50. ročník súťaže vyvrcholil pitvou knihy	19
Porotu najviac zaujal smelý piatak Janko Plachý	20
Vansovej Lomnička '2014	20
Detské stránky – Rozprávka Zuzany Csontosovej venovaná našim čitateľom	21
Starobylá Skalka pritiahla aj frátra Cypriána	24

FOTOGRAFIA NA OBÁLKE: interakcia žiakov ZŠ s detskou knihovničkou E. Krajčíkovou počas besedy s ilustrátorom Miroslavom Regitkom v trenčianskej knižnici. Dátum: 27. 5. 2014. Foto: VKMR.

Výsledky činnosti verejných knižníc za rok 2013

Po zhodnotení roku 2013 vo verejných knižniciach trenčianskeho regiónu Vám ponúkame číselné vyjadrenie najúspešnejších knižníc z každého okresu v jednotlivých typoch knižníc – s profesionálnymi a neprofesionálnymi zamestnancami. V okresoch Bánovce n/B a Myjava nie sú, okrem mestských knižníc, iné knižnice s profesionálnymi zamestnancami, preto sú mestské knižnice uvedené bez ohľadu na výsledky činnosti. Za obecnú neprofesionálnu knižnicu sa považuje knižnica, v ktorej má knihovník pracovný úväzok menej ako 0,5 úväzku.

OKRES BÁNOVCE NAD BEBRAVOU

Knižnice s profesionálnymi a neprofesionálnymi pracovníkmi

Poradie	Knižnica	Prírastky kúpou na obyv.
1	MsK Bánovce n/B	0,02
1	Slatina nad Bebravou	0,07
2	Kšinná	0,07
3	Veľké Hoste	0,05
4	Zlatníky	0,04
5	Ruskovce	0,04

OKRES MYJAVA

Knižnice s profesionálnymi a neprofesionálnymi pracovníkmi

Poradie	Knižnica	Prírastky kúpou na obyv.
1	MsK Brezová p/B	0,04
2	MsK Myjava	0,02
1	Kostolné	0,06
2	Bukovec	0,04
3	Stará Myjava	0,03
4	Brestovec	0,03
5	Vrbovce	0,03

Poradie	Knižnica	Výpožičky na obyvateľa
1	MsK Bánovce n/B	3,65
1	Kšinná	3,34
2	Timoradza	2,33
3	Dolné Naštice	1,90
4	Miezgovce	1,82
5	Ruskovce	1,22

Poradie	Knižnica	Výpožičky na obyvateľa
1	MsK Brezová p/B	3,94
2	MsK Myjava	1,93
1	Kostolné	2,27
2	Krajné	0,52
3	Bukovec	0,51
4	Vrbovce	0,41
5	Brestovec	0,29

Poradie	Knižnica	% aktívnych používateľov z počtu obyv.
1	MsK Bánovce n/B	12,08
1	Slatina n/B	37,44
2	Timoradza	29,34
3	Krásna Ves	26,86
4	Žitná-Radiša	14,49
5	Kšinná	12,83

Poradie	Knižnica	% aktívnych používateľov z počtu obyv.
1	MsK Brezová p/B	10,04
2	MsK Myjava	7,14
1	Kostolné	12,50
2	Košariská	10,02
3	Hrašné	6,10
4	Vrbovce	4,10
5	Polianka	3,64

Poradie	Knižnica	počet € na nákup KF na obyvateľa
1	MsK Bánovce n/B	0,18
1	Slatina n/B.	0,68
2	Kšinná	0,52
3	Timoradza	0,37
4	Veľké Hoste	0,36
5	Zlatníky	0,29

Poradie	Knižnica	počet € na nákup KF na obyvateľa
1	MsK Brezová p/B	0,42
2	MsK Myjava	0,42
1	Kostolné	0,57
2	Bukovec	0,35
3	Brestovec	0,21
4	Vrbovce	0,21
5	Rudník	0,21

OKRES NOVÉ MESTO NAD VÁHOM

Verejné knižnice s profesionálnymi pracovníkmi

Poradie	Knižnica	Prírastky kúpou na obyv.
1	MsK Nové Mesto n/V	0,03
2	MsK Stará Turá	0,03
3	Považany	0,03
4	Čachtice	0,01
5	Bzince pod Javorinou	0,01

OKRES TRENČÍN

Verejné knižnice s profesionálnymi pracovníkmi

Poradie	Knižnica	Prírastky kúpou na obyv.
1	Chocholná-Velčice	0,14
2	VK MR Trenčín	0,06
3	Horná Súča	0,06
4	Omšenie	0,05
5	MsK Trenč. Teplice	0,03

METODIKA, KOORDINÁCIA, AUTOMATIZÁCIA

Poradie	Knižnica	Výpožičky na obyvateľa
1	MsK Nové Mesto n/V	8,13
2	MsK Stará Turá	3,86
3	Moravské Lieskové	3,26
4	Čachtice	2,18
5	Považany	1,88

Poradie	Knižnica	Výpožičky na obyvateľa
1	VKMR Trenčín	7,02
2	Omšenie	4,48
3	MsK Nemšová	2,54
4	Chocholná-Velčice	1,88
5	MsK Trenč. Teplice	1,77

Poradie	Knižnica	% aktívnych používateľov z počtu obyv.
1	MsK Nové Mesto n/V	13,80
2	MsK Stará Turá	8,42
3	Považany	4,14
4	Čachtice	4,03
5	Moravské Lieskové	3,44

Poradie	Knižnica	% aktívnych používateľov z počtu obyv.
1	VKMR Trenčín	17,47
2	Omšenie	15,69
3	MsK Nemšová	13,93
4	Horná Súča	12,76
5	Chocholná-Velčice	9,81

Poradie	Knižnica	počet € na nákup KF na obyvateľa
1	MsK Stará Turá	0,37
2	Považany	0,35
3	MsK Nové Mesto n/V	0,25
4	Moravské Lieskové	0,11
5	Čachtice	0,06

Poradie	Knižnica	počet € na nákup KF na obyvateľa
1	VKMR Trenčín	0,74
2	Chocholná-Velčice	0,44
3	MsK Tr. Teplice	0,34
4	Omšenie	0,30
5	Horná Súča	0,29

Verejné knižnice s neprofesionálnymi pracovníkmi

Verejné knižnice s neprofesionálnymi pracovníkmi

Poradie	Knižnica	Prírastky kúpou na obyv.
1	Potvorice	0,15
2	Višňové	0,13
3	Kočovce	0,06
4	Lúka	0,05
5	Bošáca	0,03

Poradie	Knižnica	Prírastky kúpou na obyv.
1	Skalka nad Váhom	0,33
2	Svinná	0,11
3	Veľká Hradná	0,09
4	A. Kochanovce	0,06
5	Bobot	0,05

Poradie	Knižnica	Výpožičky na obyvateľa
1	Potvorice	3,96
2	Horná Streda	3,85
3	Višňové	3,35
4	Lúka	2,78
5	Kočovce	1,93

Poradie	Knižnica	Výpožičky na obyvateľa
1	Motešice	4,00
2	Neporadza	3,62
3	Štvrtok	3,20
4	Adam.Kochanovce	2,22
5	Horné Srnie	2,20

Poradie	Knižnica	% aktívnych používateľov z počtu obyv.
1	Višňové	12,64
2	Potvorice	9,38
3	Kočovce	8,46
4	Hrádok	8,40
5	Vaďovce	7,48

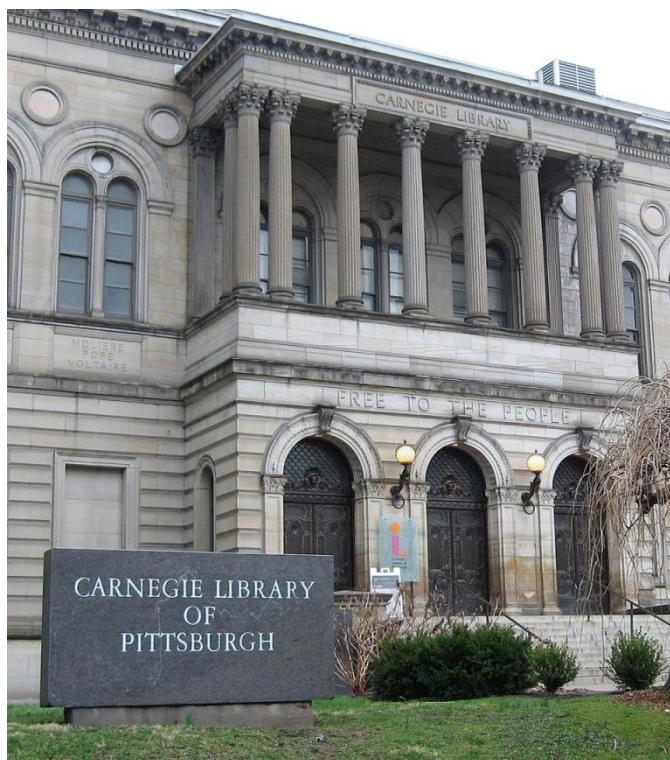
Poradie	Knižnica	% aktívnych používateľov z počtu obyv.
1	Motešice	25,49
2	Štvrtok	13,39
3	T. Stankovce	11,83
4	Svinná	11,57
5	Veľká Hradná	10,80

Poradie	Knižnica	počet € na nákup KF na obyvateľa
1	Višňové	0,99
2	Lubina	0,68
3	Potvorice	0,54
4	Kočovce	0,36
5	Lúka	0,28

Poradie	Knižnica	počet € na nákup KF na obyvateľa
1	Svinná	0,73
2	Veľká Hradná	0,65
3	Neporadza	0,44
4	Melčice-Lieskové	0,32
5	Štvrtok	0,28

PREČÍTALI SME ZA VÁS

(aktuality zo sveta)

Detský knihovník v Amerike

Sekcia knižníc pre deti a mládež IFLA pripravila návrh kompetencií pre pracovníkov detských oddelení. Americké knižnice venujú vzdelávaniu svojich pracovníkov veľkú pozornosť a nároky kladené na týchto knihovníkov sú vysoké. Deti a mládež v Amerike sú zvyknuté na kvalitný servis v službách a každá knižnica má iný sociálny, ekonomický a kultúrny rámec. Popisom vlastností „detského knihovníka“ sa zaoberal už v roku 1905 Frances Jenkins Olcott z Carnegieho knižnice v Pittsburgu, podľa ktorého by „detským knihovníkom mala byť žena s rešpektom k deťom, príjemná osobnosť milujúca čítanie, prispôsobivá a so silným zmyslom pre humor“. Rovnaké vlastnosti by sme isto uvítali aj dnes, avšak s tým rozdielom, že detským knihovníkom môže byť i muž. Úspešní detskí knihovníci majú pozitívnu skúsenosť z knižníc zo svojej mladosti a veria, že ich práca s deťmi bude radostná. Prieskum School Library Journal ukázal, že väčšina z nich je so svojou prácou spokojná. Ako negatívne faktory uvádzali nedostatočné financovanie knižnice, nízky plat a zvýšenú záťaž, ale 93% opýtaných by túto profesiu odporúčalo.

(Čtenář – roč. 66, 6/2014, s. 239)

Dobrovoľníctvo je viac ako neplatená práca

Ako nikdy predtým sa v súčasnosti knižnice a ďalšie verejné inštitúcie v Nórsku zameriavajú na spoluprácu s dobrovoľníkmi. Dobrovoľníctvo je totiž omnoho viac ako len neplatená práca. Rozsah dobrovoľníckych činností je v Nórsku veľmi rozmanitý a funguje tu viac než 80 000 dobrovoľníckych skupín a združení! Ľudia sa v nich stretávajú, aby sa zapojili do aktivít, ktoré ich

zaujímajú, alebo bojovali za spoločnú vec, ako sú ľudské práva, zmiernenie chudoby a ochrana životného prostredia. Podľa nórskeho štatistického úradu dobrovoľnícky sektor generuje finančnú hodnotu 12,5 mld. EUR ročne! Ukázkovým príkladom práce s dobrovoľníkmi v knižniciach je projekt *Knihy pre každého*, ktorý ponúka dobrovoľníkom možnosť čítať nahlas ľuďom, ktorí toho napríklad z dôvodu zdravotného postihnutia nie sú schopní.

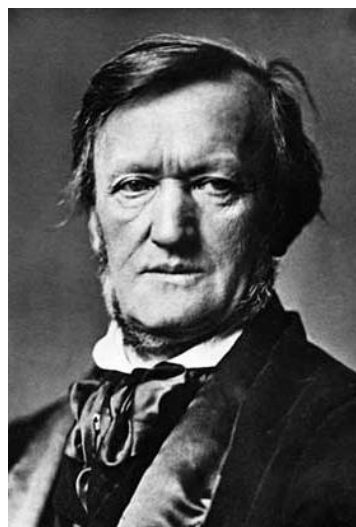
(Čtenář – roč. 66, 6/2014, s. 239)

Prvá kniha o ničení kníh

Fernando Báez (nar. 1963) je venezuelský básnik, esejista, románopisec a bibliofil. Získal doktorát z knihovníctva, je autorom mnohých kníh, pričom sa preslávil svojou tvorbou zameranou i na tému ničenia kníh. Vo svete existuje mnoho publikácií o dejinách kníh, čítaní alebo bibliofiliách, no doteraz sa žiadna z nich nezaoberala zánikom kníh. Fernando Báez zbieral k tejto tematike materiál 12 rokov po celom svete (znamenáva rôzne prípady pálenia a ničenia kníh, či už zánik spôsobila prírodná katastrofa alebo človek). Je autorom knihy *Obecné dějiny ničení knih*, ktorá vyšla vo viac ako 30 vydaniach v 17 jazykoch. Knihu si môžete požičať vo Verejnej knižnici Michala Rešetku v Oddelení metodiky a elektronizácie na Hasičskej ul. 1.

Hudobný skladateľ – vášnivý čitateľ

K významnému jubileu, 200. výročiu narodenia, nemeckého hudobného skladateľa usporiadala r. 2013 Bavorská štátna knižnica výstavu s názvom *Richard Wagner – Čas v Mníchove* (1864 – 1865). Pripravil ju vedúci hudobného oddelenia Reiner Naegle, ktorý Richarda Wagnera skúmal i ako neúnavného a nenávytného čitateľa. Z Wagnerových listov vyplývalo, že bol

vášnivým čitateľom a každý deň prečítal priemerne 80 strán. Svojej nevlastnej sestre napísal: „Kniha je ušľachtilý a najcennejší priateľ akého človek môže mať.“ Knihovník Naegle skúmal skladateľove poznámky, korešpondenciu a ďalšie životopisné materiály, ktoré otvorene dokumentujú jeho lásku ku knihám.

(Čtenář – roč. 65, 11/2013, s. 419)

Rubriku pripravili: MARTINA ZOBKOVÁ,
MARKÉTA DUFFEKOVÁ, Foto: wikipedia.org

ZASADNUTIE NÁRODNEJ KOMISIE PRE SLUŽBY V TRENČIANSKEJ KNIŽNICI

Národná komisia pre služby (ďalej len NKS) je poradným orgánom riaditeľa SNK pre všetky otázky súvisiace s organizáciou, metodikou a rozvojom knižnično-informačných služieb. Cieľom NKS je rozvoj knižnično-informačných služieb Slovenskej národnej knižnice a ostatných zúčastnených knižníc, zlepšenie prístupu k sekundárnym informačným zdrojom, rozvoj medziknižničných výpožičných služieb, posilnenie spolupráce medzi knižnicami. Činnosť komisie má nepriamy účinok na rozvoj a koordináciu všetkých knižničných činností.

Vo Verejnej knižnici M. Rešetku sa v dňoch 11. – 12. júna 2014 stretlo na 16. zasadnutí NKS 31 odbor-

ných knižničných pracovníkov z verejných a akademických knižníc, ktorí sa zaoberali problematikou knižnično-informačných služieb.

V úvodnej prezentácii a následnej prehliadke bola prítomným predstavená hosťujúca Verejná knižnica M. Rešetku.

Odbornú časť viedla PhDr. D. Janovská, predsedníčka NKS, ktorá svojim príspevkom otvorila prvý blok odborných prednášok. Členovia NKS a pozvaní prednášajúci sa postupne zaoberali problematikou digitalizácie, sprístupňovaní digitálnych dokumentov, digitálnej gramotnosti, využívaní a možnostiach elektronických informačných zdrojov, komunikácie používateľa s knižnicou, medziknižničnej výpo-

žičnej služby, vzdelávacích aktivít knižníc, problémami pri poskytovaní KIS. Prezentácie a závery sa nachádzajú na stránke SNK <http://www.snk.sk/?prezentacie>.

Záver prvého dňa mohli prítomní stráviť spoločným posedením a diskusiou v knižnici alebo navštíviť dominantu mesta – Trenčiansky hrad. Druhý deň predstavili a informovali o činnosti, podmienkach práce a plánoch zástupcovia knižníc z CVTI SR z Bratislavy, Národné technické knihovny a Národné knihovny z Prahy.

16. zasadnutie NKS v Trenčíne sa skončilo prísľubom realizácie ďalšieho ročníka v niektorej z knižníc na Slovensku.

SYLVIA FABOVÁ, Foto: VKMR

Navštívte knižnicu pod holým nebom!

Čítareň je neoddeliteľnou súčasťou knižnično-informačných služieb v Trenčíne od januára 1937. V polovici júna otvorili aj jej letný variant. Vonku, bezplatne a pre všetkých. Čítareň pod holým nebom nájdete vo dvore knižnice do 4. septembra, dva dni v týždni – v pondelok a štvrtok (10.00 - 16.00 h).

Krajská knižnica spustila jedinečný projekt v historickom centre Trenčína. Po vzore viacerých európskych i slovenských miest rozšírila svoje portfólio o letnú čítareň. Oáza pokoja obklopená okrasnou zeleňou čaká na návštevníkov vo dvore knižnice na Jaselskej ulici. Jej najväčšia prednosť spočíva v bezbariérovom prístupe. Nemenej dôležitý je tiež fakt, že atraktívne zákutie je dostupné bezplatne a pre širokú verejnosť. Keďže čítanie a leto tvoria spojené nádoby, popri registrovaných čitateľoch ponúkame možnosť harmonického posedenia pri knihách, novinách a časopisoch v knižnici pod holým nebom všetkým, ktorí túžia po nových informáciách, hľadajú miesto na oddych počas prechádzky mestom alebo len

napríklad potrebujú niekde zmysluplne využiť voľný čas do odchodu autobusu.

Výdatné čitateľské menu obsahuje desiatky kníh z burzy a takmer tridsať priebežne aktualizovaných titulov periodík, vrátane denníkov. Ponuka je koncipovaná tak, aby si z nej vybral každý čitateľ – od detí, cez mamičky, záhradkárov, cestovateľov, motoristov až po milovníkov histórie. Samostatnú kapitolu predstavujú materiály propagujúce trenčiansky región. Materiálno-technické vybavenie projektu knižnica zabezpečí vlastnými kapacitami, sponzorskými darmi i prostredníctvom marketingovej spolupráce s viacerými slovenskými vydavateľstvami a partnermi. Zámer podporilo aj mesto Trenčín z grantu v oblasti kultúry. Našou ambíciou bolo zharmonizovať pešiu zónu, poskytnúť priestor na realizáciu všetkým generáciám, vytvoriť zdroj na načerpanie energie a v neposlednom rade originálne posilniť ducha tohto miesta otvorením knižnice smerom k obyvateľom a návštevníkom Trenčína i Trenčianskeho kraja. Keďže Verejná knižnica M. Rešetku je zároveň informačným miestom Trenčianskeho samosprávneho kraja, práve toto je jeden z atribútov, ktorý ju oprávňuje koordinovať a poradencky usmerňovať ostatné regionálne knižnice v rámci okresov Trenčín, Nové Mesto nad Váhom, Bánovce nad Bebravou a Myjava.

LETNÁ ČITÁREŇ

- knihy
- noviny
- časopisy

Vonku, bezplatne a pre všetkých!

Od júna do septembra každý pondelok a štvrtok.

Relaxujte harmonicky a doprajte Vašej prechádzke mestom pridanú hodnotu!

KTO ČÍTA, TEN VIE. KTO VIE, TEN ODDYCHUJE V KNIŽNICI POD HOLÝM NEBOM.

Dvor Verejnej knižnice M. Rešetku, Jaselská 2, Trenčín

PETER MARTINÁK, Foto: VKMR

SKUTOČNE POZNÁTE SVOJE DIEŤA?

„Spoznaj svoje dieťa“ je názov kampane, ktorú spustila Nadácia pre deti Slovenska (NDS) pri príležitosti Medzinárodného dňa detí, aby prostredníctvom edukačnej kampane upozornila na potreby detí na Slovensku. Kampaň trvala od 30. 5. do 30. 6. 2014 a sprevádzali ju rôzne aktivity zamerané na rodičov. Jej súčasťou bola aj trenčianska knižnica. Spoločnosť sa mení a menia sa i naše deti v nej. Nie sú také, ako sme boli my, keď sme boli malí. Sú samostatnejšie, istejšie, majú veľký potenciál, denne čelia meniacim sa vzťahom i hodnotám. Pri správnej podpore vedú veľmi presne formu-

lovať svoje požiadavky, pomenovať svoje potreby, hľadať a navrhovať adekvátne, často invenčné a veľmi kreatívne riešenia, ako aj zapojiť sa do ich praktickej realizácie.

Azda najčastejšia otázka, ktorú rodičia deťom kladú už od detstva je „Čím chceš byť?“. Rodičov často zaujíma, či vie dieťa spievať alebo tancovať, no existujú aj mnohé iné skryté talenty, ktoré je možno rozvíjať. Napríklad i to, že dieťa vie veľmi rýchlo povedať pointu vlastnej myšlienky. Často sa stáva, že rodičia ťažšie prijímajú úroveň schopností vlastných detí, čo vedie k rôznym experimentom. Pokúšajú sa dieťa umiestniť na rôzne záujmo-

vé činnosti a nie vždy to korešponduje s jeho skutočnými záujmami.

Kampaňou sme chceli rodičom povedať, aby brali deti také, aké sú, dávali im dostatok podnetov na rozvoj ich životných zručností.

Jej súčasťou je webová stránka www.spoznajsvojedieta.nds.sk, na ktorej sa môžu rodičia otestovať, či svoje dieťa poznajú. Je to veľmi jednoduché, stačí vyplniť interaktívny dotazník umiestnený na stránke. Súčasťou stránky sú však i odporúčania, či videá so psychologom a učiteľom, ktorí povedú o svojich skúsenostiach a ponúknu možnosti, ako svoje dieťa spoznať ešte viac.

Poznať Vaše dieťa Vám však umožňuje i úprimný rozhovor, či spoločná činnosť, pri ktorej sa spolu zhovárate. Dobrým spôsobom môže byť i spoločná knižka. I preto rodičia a deti počas celého

júna dostávali v jedenástich knižničiach na Slovensku, ale i v knižkupectvách Martinus a predajniach spoločenských hier ihrysko.sk záložky do knižiek. Mali rodičom pripomenúť, že iba podpora jedi-

nej osobnosti je spôsob, ako dieťa pripraviť na život, urobiť z neho človeka, ktorý bude pevne stáť na nohách a zároveň bude kráčať v živote za svojimi snami.

MARTINA SLUŠNÁ, Foto: NDS

Vyznamenaný R. Dobiáš opäť načrel do studnice triednych nepriateľov

Pri príležitosti 21. výročia vzniku Slovenskej republiky udelil prezident Ivan Gašparovič štátne vyznamenania šiestnástim osobnostiam z rôznych oblastí spoločenského a vedeckého života, kultúry aj športu.

„Dnes som odovzdal štátne vyznamenania osobnostiam, ktoré považujem za pokračovateľov najlepších tradícií našej pracovitosti, tvorivosti, ľudskosti i slovenskej identity a štátnosti. Vyznamenali sme tých, ktorí tvrdo a zodpovedne pracovali a žili, prekonávali nepohodlie a svojou prácou prinášali a prinášajú Slovensku úspech,“ vyhlásil Gašparovič v prejave. Za mimoriadne celoživotné úsilie pri obrane demokracie, ľudských práv a náboženských slobôd bol Pribinovým krížom II. triedy ocenený spisovateľ a publicista Rudolf Dobiáš (79).

Bývalý politický väzeň R. Dobiáš vyniesol na svetlo sveta ďalšie zabudnuté obete komunizmu. V kongresovej sále Trenčianskeho samosprávneho kraja koncom mája predstavil štvrté pokračovanie knihy *Triedni nepriatelia*.

Od vydania prvého dielu uplynulo presne desať rokov. „Ani sa mi nechce veriť, že je to už toľko. Rudolf Dobiáš, hlboko dotknutý množstvom bolestných osudov, prišiel s myšlienkou zhrnúť svedectvá do publikácie a vydať ich knižne. Netušili sme, že z toho vyrastie štvorväzkové dielo. Naivne sme si vtedy mysleli, že téma je vyčerpaná. Bohužiaľ, aj po dvadsiatich piatich rokoch od Nežnej revolúcie počúvame nové príbehy a poznávame ďalšie smutné osudy,“ povedala Gabriela Smolíková z Vydavateľstva Michala Vaška. Ako spresnil samotný zostavovateľ monografie, v tom čase ešte veľa triednych nepriateľov žilo. „Medzitým nás opustili desiatky bývalých politických väzňov, mužov i žien, našich priateľov, sestier a bratov. Autentický zdroj nášho poznania minulosti začína vysy-

chať. Čas nás tlačí do kúta, spoločnosti sme len na oštaru, navyše čoraz unavenejší musíme opäť čeliť novým nepravostiam, ohrozujúcim budúcnosť našich detí a vnukov. Pred štvrtstoro-

čím sme si na námestiach 'sľúbili lásku' a dnes po nej asi budeme musieť vyhlásiť pátranie, uviedol Dobiáš.

Najnovšie vydanie *Triednych nepriateľov* prináša osemdesiat svedectiev o brutalite komunistického režimu. Perzekúcie sú zaznamenané panoptikom postáv spoločenského, náboženského a kultúrneho života v uplynulých desaťročiach. Mozaiku dotvárajú katolíci, evanjelici, rehoľníci, roľníci, robotníci, umelci či univerzitní profesori, muži i ženy. „V knihe nájdete správu o zaujímavých aj statočných ľuďoch. Vďaka projektu Ústavu pamäti národa deti, vnuci i právniaci obeť komunizmu a desiatky žiakov a študentov základných a stredných škôl už päť rokov vyhládávajú doteraz neobjavené poklady, ktorými sú pre nás životné osudy skromných a utiahnutých mužov a žien alebo aj celých rodín, postihnutých zločinným komunistickým režimom. V tejto novej knihe nájdete aj niekoľko príbehov 'nenápadných hrdinov', ktorých netolerantný a nespravodlivý režim zaradil do kategórie triednych nepriateľov,“ doplnil spisovateľ so sedemročnou skúsenosťou v uranových baniach v Jáchymove.

PETER MARTINÁK, SITA, Foto: VKMR

Obecná knižnica Horná Súča

Prvú knižnicu v Hornej Súči začal budovať katolícky kňaz, literát, rodoľub a zberateľ kníh Michal Rešetka v rokoch 1834-1854.

V obecnej kronike sa uvádza, že knižnicu viedol aj správca a učiteľ cirkevnej školy R. Bednárik a neskôr notár M. Čerňanský. Kde sa knižnica v tomto období nachádzala, záznamy neuvádzajú.

Až v roku 1957 bola zriadená ľudová knižnica v jedálni školy s výpožičnou činnosťou v pondelok a stredu s počtom 120 čitateľov a viedla ju učiteľka E. Petržílová. Niekoľko rokov bola umiestnená v žandárskej stanici, kde výpožičky zabezpečovali dobrovoľné pracovníčky.

V roku 1973 bola knižnica prebudovaná na samostatné kultúrne zariadenie s obvodovou pôsobnosťou pre miestne ľudové knižnice na osadách Dúbrava, Závrská, Vlčí Vrch a Trnávka. Bola umiestnená v starej budove cirkevnej školy. Knižnička Lujza Zemanovičová ročne zaevidovala 500 kníh, ktoré dodávala krajská knižnica. Počas jej pôsobenia získala Čestné uznanie vo vyhodnotení 29. ročníka súťaže „Budujeme vzornú ľudovú knižnicu“.

Na konci 20. storočia sa už knižnica nachádzala vo vhodnejších priestoroch Obecného úradu, kde má svoje miesto dodnes a knižničkou bola

Angela Orságová. Vo februári 2012 sa vykonala generálna revízia knižničného fondu z dôvodu zmeny knižničnice. Bolo vyradených až 1325 kníh pre opotrebovanosť a poškodenie. Určite je nám knihovníkom dobre známe, že čitatelia radi siahajú predovšetkým po nových tituloch kníh. Preto v spolupráci s vedením obce sú v priebehu roka zakupované a dopĺňané v ústredí i na pobočkách na jednotlivých osadách.

K väčšiemu záujmu o knihy a čítanie sa snažím podnietiť čitateľov najmä z radov detí a mládeže. Dobrou spolupracou s učiteľmi ZŠ sme pripravili zaujímavú besedu so známym prírodovedcom Doc. Ing. Miroslavom Sanigom PhD. a tiež prednášku k výročiam M. Rešetku s pani Evou Struhárovou z Verejnej knižnice Michala Rešetku v Trenčíne. V apríli 2013 sa 152 dobrovoľníkov, z toho 30 detí, zapojilo do súvislého čítania Svätého písma. Učiteľky s deťmi MŠ sa radi zastavia pozrieť výstavku nových kníh, či príležitostnú výstavu ručných prác našich šikovných dôchodkýň. Tak tiež sa stretávame pri čítaní rozprávok. Cez letné prázdniny majú deti možnosť okrem čítania spríjemniť si horúce letné dni riešením hlavolamov a spoločenskými hrami.

Z dôvodu zrušenia knižnice na Trnávke boli všetky knihy prevezené do ústredia a tu následne rozdelené. Našlo sa tu veľa nových a zachovalých kníh, ktoré boli znova zaradené do knižného fondu na osadách i v ústredí. Veľa kníh bolo ponúknutých v burze, o ktorú bol veľký záujem. Veľmi zničené a zastarané knihy skončili v zbere.

Na skvalitnenie a urýchlenie práce by som privítala zavedenie automatizácie knižnično-informačných činností.

Dúfam a verím, že aj v dnešnej pretechnizovanej dobe sa stále nájde veľa ľudí, ktorí si nájdu čas na dobrú knihu a radi zavítajú do našej knižnice. Detským čitateľom prajem, aby si ich rodičia našli čas na čítanie rozprávok, a tak učili svoje ratolesti láske ku knihám a čítaniu. Rada by som touto cestou poďakovala p. Ilkyvovej, Habánikovej a Galádovej za pomoc a obetavú prácu pri vedení knižníc v Závrskej, na Vlčom Vrchu a Dúbrave. A úplne na záver želám kolegom knihovníkom veľa zdravia, síl a úspechov v práci i osobnom živote! Tiež široký okruh zanietých čitateľov a veľa dobrých nápadov, ako privázať ľudí k čítaniu.

MAGDALÉNA GUGOVÁ

Foto: archív OK HS

PRÍSAHOU NA SVOJU ČESŤ MOHOL ČLOVEK V STREDOVEKU VYHRAŤ SÚDNY SPOR

Exkurzie na Trenčianskom hrade sprevádza legenda, že Barborin palác dal pre svoju manželku postaviť Žigmund Luxemburský. Podľa historičky Danieľy Dvořákovéj si kráľovná stavbu financovala sama. Žigmund bol vraj večne zadlžený.

Váš manžel približuje dejiny Slovenska cez príbehy. Hľadáte ich občas spoločne?

Naša práca je trochu odlišná. Manžel je spisovateľ a historik na voľnej nohe, s veľkým záberom od praveku do súčasnosti. Ja sa špecializujem na stredoveké dejiny, pracujem v Historickom ústave SAV, kde som súčasťou širšieho tímu, preto si nie vždy môžem témy vyberať. Ale o príbehoch sa s manželom veľa rozprávame. História mám rada, je to možnosť žiť vo svete fantázie, napätia pri hľadaní prameňov, dobrodružstva objavovania. Jednou nohou tak môžem žiť v 21. storočí a druhou v časoch kráľov, princezien či udatných rytierov.

Čo vám spontánne napadne pri slove stredovek?

Po prvé, historici sa v zásade stále nezhodli, ktoré obdobie treba považovať za stredovek. Francúzsky historik Le Goff ponúka termín dlhý stredovek, ktorý mal trvať od 3. do polovice 19. storočia. Slovenská historiografia prijíma za medzník rok 1526. A čo mi napadne pri slove stredovek? Nuž, okrem rytiera na koni aj množstvo prevratných objavov, ktoré zmenili európsku civilizáciu a kultúru. Málokto vie, že stredovek vynašiel okuliare, narkózu, chomút, banky, podvojnú účtovníctvo, postaral sa o rozšírenie papiera a tým vznik kníhtlače, rozšíril arabské číslice vrátane dovtedy neznámej nuly. Tvár

krajiny, tak ako ju poznáme dnes, sa tiež zrodila v stredoveku. Takmer všetky dnešné dediny a mestá tiež vznikli v stredoveku.

Paradoxne toto historické obdobie zvykne byť vnímané ako pochmúrne.

S tou pochmúrnosťou treba narábať opatrne. Neradno sa prikloniť ani k druhému extrému a stredovek si idealizovať. Ľudí ničili choroby, prírodné katastrofy, vojny, hladomory, spoločenské usporiadanie nebolo spravodlivé, o rovnosti alebo slobode ľudí ani len nesnívali, spoločnosť bola vybudovaná na princípe poslušnosti – Bohu, kráľovi, pánovi, vrchnosti a podobne.

Môžete porovnať špecifiká stredovekého Slovenska s inými časťami Európy?

Správnejšie je hovoriť o špecifikách Uhorského kráľovstva, ktorého súčasťou bolo stredoveké Slovensko. Uhorsko disponovalo vďaka bohatým náleziskám na území Slovenska rozsiahlym nerastným bohatstvom. To mu prinášalo prosperitu. Na druhej strane bolo podstatne kultúrne zaostalejšie ako krajiny západnej Európy. Situácia sa menila len počas vlády významných panovníkov, napríklad rozhladeného a ambiciózneho Žigmunda Luxemburského, ktorý dokázal Uhorsko, a teda aj Slovensko, otvoriť svetu. Na cestách po západnej Európe ho sprevádzalo veľké množstvo ľudí, ktorí sa vracali múdrejší, zorientovanejší, rozhladenejší. Do Uhorska prichádzali v Žigmundovom sprievode špičkoví európski humanisti, spisovatelia, umelci, remeselníci. To všetko stieralo rozdiely medzi uhorskou a západoeurópskou kultúrou.

Zaciel'me na človeka – mali vtedy ľudia niečo, čo dnešnej spoločnosti chýba?

Možno sa väčšmi dbalo na česť. Česť bola dokonca právnou kategóriou. Za plnoprávneho sa považoval iba človek s neporušenou cťou. Trest straty cti mal pre postihnutého ďalekosiahle následky, mohla pre neho dokonca znamenať živorenie na okraji spoločnosti. Vzhľadom na vysokú hodnotu cti boli vysoké aj tresty, v časoch kráľa Štefana I. sa trestala urážka na cti vyrezaním jazyka, neskôr bolo možné vykúpiť sa pokutou. Na druhej strane, človek na základe prísahy na svoju česť mohol vyhrať súdny spor. Dnes už niečo nepredstaviteľné...

Najnovšie ste si za objekt bádania vybrali Barbaru Celjskú. Životný príbeh druhej manželky spomínaného Žigmunda Luxemburského popisujete v monografii Čierna kráľovná. Čo symbolizuje prívlastok čierna?

Barbora vstúpila ako jedna z mála historických postáv aj do povestí a legiend. V slovinskom, ale aj chorvátskom či maďarskom historickom povedomí prežila ako Čierna kráľovná, zlá žena, ktorá sa venovala čiernej mágii a svojim milencom, pričom sa nezastavila ani pred vraždením a násilím. Ani na Trenčianskom hrade sa neteší najlepšej povesti.

INTERVIEW

Skeptik by mohol namietat', že bez vánku sa ani lístok nepohne.

V prípade Barbory nešlo o vánok, ale o poriadnu víchricu, ktorá sa spustila po smrti jej manžela. Barbora ako mocná a bohatá žena mala mnoho nepriateľov, ktorým stála v ceste. Bolo potrebné zlikvidovať ju aj 'ideologicky'. Jej nepriateľom sa to podarilo dokonale.

Do akej miery vieme posúdiť, aká Barbora vlastne bola? Líši sa veľmi jej povest' od skutočnej osobnosti?

Vieme to posúdiť pomerne dobre. Bolo potrebné zhromaždiť všetky pramene, ktoré sa k osudu Barbory po smrti manžela viažu a uvedomiť si, kto najväčšmi profitoval z odstránenia kráľovnej. Potom už celý príbeh zapadá do seba ako skladačka. Je zreteľné, kto stál za komplotom voči Barbore a prečo. Vieme vysledovať spôsob šírenia legiend o nej a odlišiť klamstvá od skutočnosti. Aká bola Barbora? Krásna, cieľavedomá, veľmi schopná, niekedy tvrdá a egoistická. Aspoň tak vychádza z písomných prameňov.

Komu teda vyhovoval jej negatívny obraz, resp. kto ho začal živiť?

Na túto otázku nemôžem odpovedať, lebo by som prezradila páchatel'a. Ten príbeh je ako skutočná detektívka a bolo by škoda prezradiť vraha hneď na úvod.

Bola Barbora v porovnaní s inými kráľovkami ešte v niečom výnimočná? Napríklad aj v otázke nevery?

O nevere kráľovnej veľmi vážne pochybujem. Je to dielo historikov, ktorí historiku o nevere vytvorili a rozšírili. Barbora bola výnimočná, o tom nemožno pochybovať. Napriek tomu, že stredoveká uhorská spoločnosť bola veľmi nepriateľská voči ženám, dokázala sa presadiť. Žiaľ, iba dovtedy, kým ju chránil manžel.

Spoliehate sa pri očisťovaní jej mena aj na ženskú intuíciu?

Sama som nevedela, k akým záverom ma pramene privedú. V knihe Rytier a jeho kráľ som písala o Barbore ako o nevernej manželke. Bohužiaľ, musela som uznať, že som sa mýlila. Keď som mala možnosť sledovať

detailne jej osudy, najmä po smrti manžela, vzbudzovala vo mne ľútosť, ba až hnev voči tým, ktorí ju prenasledovali. Intuíciu, spolupatričnosť alebo náklonnosť sa usilujem zo svojej práce vylúčiť, pretože by ma mohli odviesť na falošnú cestu a sprostredkovala by som tak obraz, ktorý vznikol v mojej fantázii.

Traduje sa, že Žigmund Luxemburský dal svojej manželke postaviť práve na Trenčianskom hrade vlastný palác. Vy tvrdíte, že to nie je celkom pravda.

Som presvedčená, že všetky stavby, ktoré sa realizovali na Barboriných majetkoch, vrátane Trenčína, organizovala a financovala ona sama. Máme o tom množstvo dokladov. Žigmund bol večne zadlžený a neprítomný.

Zdržiavala sa tam Barbora často?

Určite často. Jej pobyt však vieme doložiť iba v prípade, že tam vydala listinu. S istotou tak vieme povedať, že na Trenčianskom hrade bola 6. mája 1434, keď vydala listinu, ktorou darovala svojmu županovi Ladislavovi z Nécvál Budatín. Listina je pozoruhodná aj tým, že na dorze je súpis mužov, pravdepodobne hradnej posádky alebo nejakého vojenského oddielu, pričom takmer všetky mená sú slovenské – Spišák, Janek, Holešovský, Babka a podobne. Žigmundov pobyt je doložený podstatne častejšie, čo však súvisí s tým, že kráľ vydával nepomerne viac listín ako kráľovná.

Kniha nie je len o Barbore. Sprisahania, intrigy či bratovraždy nezriedka vyberali v kráľovskej rodine daň za moc. Cesta vladárky z neba do pekla zrejme nie je ojedinelá.

Symbolom vrtkavosti ľudského šťastia bolo v stredoveku koleso šťastia, veľmi často zobrazované v rukopisoch a výtvarných dielach. Nič nevystihovalo osud Barbory lepšie ako koleso šťastia. Z obdivovanej, bohatej a mocnej kráľovnej sa stala na istý čas zajatkyňou, ktorá nevedela, či si zachráni aspoň holý život. Podobný osud stretlo veľa mocných ľudí.

**PETER MARTINÁK, Foto: VKMR
[In Trenčianske noviny, 2014, č. 5, s. 8.]**

D. Dvořáková predstavila svoju novú knihu počas besedy, ktorú zorganizovala trenčianska knižnica s múzeom.

(FOTO)GALÉRIA PODUJATÍ VO VKMR ZA I. POLROK 2014**Originálne menu Týždňa slovenských knižníc**

Od 31. marca do 5. apríla sa v knižniciach podávalo špeciálne menu. V rámci Týždňa slovenských knižníc čitateľom v Trenčíne tradične najviac chutila bezplatná registrácia.

Z ponuky sa ušlo aj zabudlivcom, ktorým odpúšťali staré resty. Takmer dvadsiatka podujatí nasýtila hlavne deti a záujemcov o regionálnu históriu.

Nakazení čítaním

Výnimočný týždeň zahájili v trenčianskej knižnici slávnostne. V detskom oddelení korunovali kráľa čitateľov. Súťaž prebiehala od septembra 2013. „Aby mohli žiaci postúpiť do finále, museli splniť päť súťažných podmienok, pričom sa spoliehali na dôvtip, fantáziu a samozrejme knižných kamarátov,“ povedala knihovníčka Ľubica Krajčíková. Úskaliami rozhodujúcich úloh najlepšie zvládol Martin Vrábel z Piaristického gymnázia, ktorý na tróne vystriedal spolužiaka Michala Klemana. Porotu upútal odpoveďou, že knihu považuje za najzaujímavejší a zároveň najzábavnejší spôsob získavania informácií.

Aj v tomto roku deti prežili rozprávkovú noc v prostredí kníh. Do Noci s Andersenom sa zapojilo takmer deväťtisíc detí v 219 verejných a školských knižniciach vo všetkých regiónoch Slovenska. Podľa predsedníčky Spolku slovenských knihovníkov a knižníc Silvie Stasselovej je výchova detí k čítaniu v dnešnej technicky vyspelej spoločnosti jedným z najdôležitejších poslani knižníc na celom svete. „Od prvého ročníka v roku 2006 sme nakazili čítaním vyše

46 000 detí,“ vyčíslila koordinátorka Noci s Andersenom na Slovensku.

Genius loci závisí od charakteru miesta

K najočakávanejším podujatiam týždňa patrila beseda s Jaroslavom Vencálkom. Odborník na sociálno-geografickú problematiku rozvoja krajiny predstavil svoju novú knihu, v ktorej popisuje ducha miesta slovensko-českého cezhraničného regiónu. Ako poznamenal, genius loci je záležitosť dlhodobého vzťahu. „Ak napríklad tanec symbolizuje určité miesto a generácie sa odovzdáva, naberá charakter genia loci. Všetci sa zhodneme na tom, že Straussova doba poznamenala Viedeň natoľko, aby v nej valčík nadobudol podobu genia loci a zostal v krajine pevne zakódovaný ako etnografický prejav,“ doplnil Vencálek.

Najstaršia kniha v Trenčíne

Positívny ohlas zaznamenala prednáška o historických knižniciach v Trenčíne v podaní Alice Krištofo-

vej a Igora Zmetáka. „Historické knižnice nie sú staré inštitúcie na požičiavanie kníh. Sú to zbierky historických knižničných dokumentov, ktoré boli sústredené v danej historickej epoche. Rozdeľujeme ich na šľachtické, cirkevné, spolkové a školské a na osobné, ktoré mali vyslovene jedného majiteľa,“ spresnil Zmeták s tým, že keď hovoríme o historických knižničných dokumentoch, máme na mysli fondy napísané, vytlačené, vydané alebo zviazané do roku 1830 v rámci Európy, resp. do roku 1918 v prípade česko-slovenských reálií.

Súčasťou prednášky bol aj príbeh najstaršej knihy v Trenčíne. Dielo De re militari pochádza z roku 1472. Robertus Valturius v ňom na vyše sedemdesiatich obrázkoch znázornil umenie stredovekého a renesančného vojenstva, vrátane typov zbraní a techník obliehania. Kniha počas cesty z Verony vystriedala viacerých majiteľov. „Ide o ukážkový príklad, ako putovali knihy. Jej pôvodným vlastníkom bol Johannes Cuspianus, viedenský lekár a humanista. Od neho sa dostala asi najskôr prostredníctvom šľachtickej rodiny Iľsháziovcov do ich knižnice do Trenčína. Po prestúpení na katolícku vieru v roku 1671 daroval Juraj Iľsháziz vzácnu zbierku kníh do Knižnice jezuitskeho kolégia v Trenčíne a odtiaľ sa dostala až do Knižnice piaristov,“ objasnil Zmeták, etnológ pracujúci v trenčianskej knižnici.

PETER MARTINÁK, Foto: VKMR
[In *Trenčianske noviny*, 2014, č. 13, s. 8.]

Banáš s Piškom ponocovali v centre Trenčína

Trenčín opäť zasvietil na nočnej mape literárnych miest. Známe osobnosti tu aj tento rok tradične upozornili na význam čítania. Pointa spočívala v netradičných miestach.

Po vlaňajšej premiére prilákala Noc literatúry do Trenčína ďalšiu zohratú dvojicu. Ôsmy ročník medzinárodného projektu začal v spoločnosti Jozefa Banáša a Rast'a Piška ešte pred zápa-

dom slnka, netypická literárna noc však kvôli tomu ani na chvíľu nestránila zvláštnu moc.

Z balkóna do baru

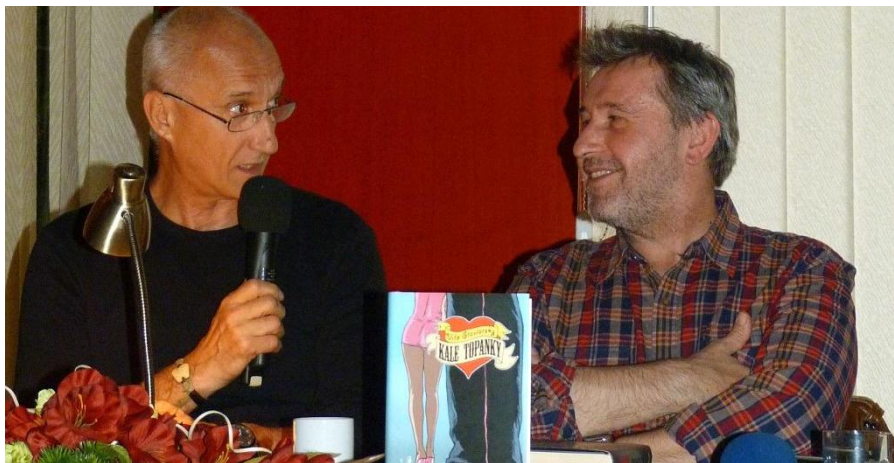
Organizátorom narušilo pôvodný scenár nepriaznivé počasie. Trenčianska knižnica s mestom Trenčín upustili z čítania na balkóne Posádkového klubu, resp. pri morovom stĺpe na Mierovom námestí a program presu-

nuli do snack baru bývalého Domu armády. Ako pripomenula Hana Gallová z útvaru kultúrno-informačných služieb Mestského úradu v Trenčíne, popri európskych dielach mali návštevníci možnosť spoznať aj súčasných slovenských autorov. Čítajúce osobnosti najprv publikum zoznámili so záverečnou časťou denníkov Ale Rachmanovovej – Mliekarka

z Ottakringu, potom s knihou Prešovčana Víťa Staviarskeho – Kale topánky.

Smutno-veselé spomienky péesáka

Okrem čítania úryvkov z textov kolegov spisovateľov zostal literárnym hosťom priestor i na prezentáciu vlastnej tvorby. Známy slovenský humorista a herec Rasťo Piško v armádnom objekte symbolicky predstavil svoj debutový román Hačava, popisujúci spomienky na základnú vojenskú službu medzi príslušníkmi pohraničnej stráže. „Hačava bolo územie na bývalom československo-rakúskom pomedzí. Na mieste, kde sa končil socialistický svet a začínal kapitalistický, stál vysoký plot s elektrickým prúdom. V okolí žili vojaci, roľníci, drevorubači a prevapujúco aj ženy, ktoré patria k vojakom,“ povedal Piško. Podľa neho knižka vystihuje život. Úsmevné epizódy v nej striedajú tragédie. „Práve v oblasti Hačavy som začal pochybovať o socializme a pýtať sa, prečo ľudia zo socialistického raja utekajú a naopak k nám zo zlej kapitalistickej cudziny nikto. Raz tam však preda len chytili jedného človeka, ktorý sa pokúšal dostať z Rakúska do Československa. Zakrátko sa zistilo, že to bol pacient z neďalekej psychiatrickej kliniky, ktorý odtiaľ utekal pravidelne

na jar,“ dodal synovec obľúbeného detského spisovateľa Ruda Morica.

Banáš hľadá cestu a pýta sa

Celovečerné podujatie popretkávané skladbami pesničkára Igora Cvacha zavŕšila beseda o jednej z najdiskutovanejších slovenských kníh súčasnosti. Banášov Kód 1 lámal rekordy v predajnosti už od prvých mesiacov po vydaní. Podľa autora má jednotka v názve symbolizovať jednotu a dokonalosť, pričom v kresťanskej civilizácii je najlepšie personifikovaná Ježišom Kristom. „Ježiša som v príbehu takpovediac sňal z imaginárnych nebies medzi nás, pretože tu ho potrebujeme viac. My ľudia síce máme radi morálne vzory, ale pokiaľ sú ďalej od nás,“ načrtnol Banáš a vzápätí odmietol názor, že

rúca dogmy katolíckej cirkvi. „Dôrazne odpovedám, že dogmy rúca Ježiš Kristus. Dogmatická teológia postavila jeho učenie na hlavu. Som hlboko veriaci, človek hľadájúci, nikomu moje názory nevnučujem, len sa pýtam, ako je možné, že Ježiš Kristus v evanjeliách hovorí 'rozdaj svoj majetok chudobným a nasleduj ma' a pre cirkev to neplatí. Prečo sú slovenské kostoly zatvorené mimo času liturgii? Viem, lebo sa tu kradne. Ale potrebujú kresťania na komunikáciu s Bohom v kostole zlaté monštrancie a drahé obrazy? Napríklad islamské mešity sú otvorené nonstop a nemáte tam čo ukradnúť,“ poznamenal.

PETER MARTINÁK, Foto: VKMR
[In *Trenčianske noviny*, 2014,
č. 19, s. 9.]

Samba medzi knihami

Viete, čo je Botafogo, caipirinha, favela či Maracanã? Odpovede nájdete v trenčianskej knižnici, kde vás zoznámia s najznámejšími brazílskymi symbolmi. Všetky majú spoločného menovateľa – prebiehajúci futbalový šampionát.

Z ôsmich krajín, ktoré triumfovali na majstrovstvách sveta vo futbale dokázalo šesť zvíťaziť na domácej pôde. Až do ostatného šampionátu sa z tejto štatistiky vymykala len Brazília. Paradoxne, ako najúspešnejší celok s piatimi prvenstvami.

Loptový fenomén

S najväčšou krajinou Južnej Ameriky sa spája množstvo ďalších výnimočných prívlastkov. Podrobne sa im venujú vo Verejnej knižnici Michala Rešetku, kde pri príležitosti futbalového sviatku pripravili originálnu výstavu. „Nazvali sme ju Samba medzi knihami, pričom naši návštevníci

zvládnu jej lekcie bez toho, aby museli v knižnici robiť akékoľvek ladné pohyby. Samba totiž nie je len o tanci, presne tak, ako svetový pohár FIFA nie je len o futbale. Aj preto sme sa rozhodli upriamiť pozornosť čitateľov na tie časti knižničného fondu, ktoré približujú všeobecne i menej známe brazílske symboly. Karnevalom v Riu de Janeiro počnúc, Amazonským pralesom končiac,“ informuje webová stránka organizátora výstavy.

Kde je Pohár Julesa Rimeta?

Okrem kníh a periodík tvoria súčasť expozície odborné analýzy, komentáre, obrazové materiály i tradičné suveníry, ktoré knižnici venovalo Veľvyslanectvo Brazílskej federatívnej republiky v Bratislave. Prierez dejiskami veľkolepého turnaja dopĺňajú informácie z rôznych vedných oblastí, vrátane histórie, geografie či etnografie. Nechýbajú zaujímavosti

z gastronómie, rozmanitej fauny a flóry, prehliadka najdôležitejších brazílskych poľnohospodárskych produktov na čele s kávou i pikantérie zo zákulisia dejín futbalu. Práve v krajine s ohniskami najväčšej kriminality na svete v decembri 1983 zmizla zo sídla futbalovej konfederácie Zlatá Niké, trofej určená pre víťaza majstrovstiev sveta vo futbale, ktorú už v tom čase mali Brazílčania v trvalom vlastníctve.

Kanárici milujú futbal

Za kolísku futbalu je síce považované Anglicko, no hovorí sa, že Brazílčania ho dotiahli do dokonalosti. Autentický ráz výstave dodávajú medailóny dvoch brazílskych legionárov pôsobiacich vo futbalovom klube AS Trenčín. Ako dosvedčil Jairo da Silva pochádzajúci zo štátu Rio de Janeiro, futbal má u „kanárikov“ obrovskú popularitu.

KULTÚRNE PODUJATIA

Pre mnohých mužov je vraj dôležitejší ako vlastná manželka. „Futbal a Brazília sú jedno. Je to láska. Ak hrá reprezentácia, zastaví sa život, všetko je zatvorené a všetci sledujú zápas.

Ihriská sú všade, no napriek tomu nemáte miesto na hranie. Najmä po šiestej večer je to beznádejné. Svetový šampionát je pre nás veľmi dôležitý. Síce prináša problémy, ale verím, že

krajine pomôže zviditeľniť sa,“ dodal Ramon da Silva zo štátu Bahia.

PETER MARTINÁK

[In *Trenčianske noviny*, 2014, č. 24, s. 9.]

PODUJATIA VO VKMR OBRAZOM A S KRÁTKYM KOMENTÁROM

Tematická výstava venovaná XXII. zimným olympijským hrám v Soči s podtitulom *Vtedy a dnes*. Termín: 5. - 28. 2. 2014. Foto: VKMR.

Beseda žiakov ZŠ s moderátorkou a autorkou *Zabudnutých slovenských rozprávok* Adelou Banášovou. Dátum: 21. 5. 2014. Foto: VKMR.

Verejná knižnica
MICHALA REŠETKU
v TRENČÍNE

Jasetská 2, Trenčín
telefón: 032/770 8300

sídlo: Hasičská 1, Trenčín
telefón: 032/746 0711
fax: 032/746 0712

www.vkmr.sk
vkmr@vkmr.sk

Váš priestor na realizáciu:

- odborná, krásna a detská literatúra
- regionálne dokumenty
- bibliograficko-informačné služby
- rešeršné služby
- reprografické služby
- mediknižničná výpočítacia služba
- elektronické informačné zdroje
- študovňa s internetom
- čítareň s vyše 350 titulmi periodik
- hudobné fondy a zvukové knihy
- literárne a tematické súťaže
- kultúrne podujatia pre verejnosť
- prázdninové superkluby pre deti
- Literárny klub Omega
- informačné hodiny pre žiakov ZŠ
- kurzy PC pre seniorov

Julinkina pekárň – prezentácia knižnej novinky obľúbenej slovenskej spisovateľky Táne Keleovej-Vasilkovej Dátum: 3. 6. 2014. Foto: VKMR.

Prezentácia legendy a knižky Vlada Kuliška o trenčianskom vodníkovi Valentínovi. Dátum: 10. 6. 2014. Foto: VKMR.

RECENZIA Marta Gergelyová: Most nad riekou Liffey. Koruna, 2013

Príbeh románu, ktorý svojou dynamikou zaujme od prvej strany, sa odohráva vo dvoch európskych mestách a vo dvoch časových obdobiach. Aj keď je napísaný v tretej osobe, máme pocit, že sama autorka je hlavnou hrdinkou - krásnou Barbora. Tento pocit nám zdôrazňuje aj fakt, že opisy postáv, čiastkových príbehov a udalostí autorka dokonale ovláda a ktoré prostredníctvom Barbory sprostredkúva nám, čitateľom. Sú to udalosti, ktoré azda sama prežila alebo ich odniekiaľ pozná. Len málokto má tak dokonalú predstavivosť a tak podrobne dokáže opísať situácie z rôznych časových období, presahujúcich vlastný život.

Ústredným motívom príbehu je láska a neskôr manželský vzťah Slovenky a Íra. Ich vzostup a pád, neustály boj. Príbehy hlavných hrdinov gradujú a autorka nedovolí čitateľovi román odložiť. Do hraničných situácií a rozhodovania zapája aj čitateľa pasážami, v ktorých sa rozhoduje „ktorou cestou ísť ďalej“. Svoje vnútorné pocity vykresľuje pomocou nadprirodzených postáv - sarkastickej strigy a dobrej víly Amálky a čitateľ je nútený zamyslieť sa, ktorou cestou by sa vydal, ktorá je tá správna.

„*Hlúpost! Čo sú to za fóry?!*“ vybuchla dobrá víla Amálka. *To on by sa mal hanbiť ako pes, on!*“ Ved' hej, prítakala Barbora, ved' sa aj, nevidíš? Sypte si popol na hlavu ako Mária Magdaléna. Povedal, že by sa najradšej zabil. *No ale ...nezabil sa,* pokrčila plecami Amálka. *Barbora!*“ zavelila sarkastická striga. *Mariš čas somarinami. Kašli na to! Vyhod' Ashling z hlavy! ...Povedz mu tú dôležitú správu, prepánakráľa. Chod' a zaraz mu vyjav, že...* Máš ty tentoraz pravdu, priateľka štipľavá, pomyslela si Barbora. Musím oddeliť zmo od pliev. (113)

Barbora (autorka) sa nakoniec rozhodne sama, ale dovoľí čitateľovi spoluzápasť v ťažkej situácii.

Na začiatku románu sa nám očami Íra Brendana, učiteľa angličtiny otvára svet postsocialistickej Bratislavy. Mesto sa prebúdzajú z letargie a ukazujú sa nové možnosti podnikania, ktoré hlavní hrdinovia románu – írsko-slovenská dvojica Barbora a Brendan využijú.

„Bratislava mala fakt ďaleko od zapadákov. Keď mu občas zišlo na um šplechnutie jednej známej, že ved' „tie chudence z postkomunistického bloku vyspelý svet nedobehnú, ani keby im bežal oproti“, len mávol rukou. Na Bratislavu by nedal dopustiť. A už vôbec by si nerobil ťažkú hlavu z arrogantných sentencií tej obtlstnutej larvy. Bola tu? Videla to? Vystrčila vôbec niekedy svoj uhrovitý nos z rodnej viesky?“ Taák! Lemra jedna škaredá, tučné jelito! Nesiaha týmto kočkám ani po päty! Začínal si byť istý, že Bratislavčanky sú tie najkrajšie dievčatá na svete.“ (19)

„A v tej chvíli si spomenula na babie leto v deväťdesiatom prvom, aké to bolo skvelé, vymetať s fešným mladým Írom staromestské kaviarne a vínne viechy. Randiť v mamutovi. Plávať v Centráli. (235)

V románe je hlavné mesto postkomunistického Slovenska opísané očami mladého zamilovaného človeka. Pre Slovenku je prísľubom nových možností. Samotné zoznámenie sa s Írom, učiteľom angličtiny bolo výdobytkom revolúcie. Cudzinci boli atraktívni a ponúkali možnosť vidieť iný svet. Pre cudzinca sa v postkomunistickom bloku zase

ukazovali nové príležitosti na podnikanie a hlavne na seba-realizáciu. Možno o to bolestivejší bol potom návrat do tohto mesta po dvadsiatich rokoch a ešte k tomu v čase hospodárskej krízy.

„Všetko sa mu videlo akési ošumelé, spustnuté, ufúľané. Takúto si teda Bratislavu nepamätal. A že „krásavica na Dunaji“, ha! Skôr špata vo výpredaji. Keď sem v deväťdesiatom prvom zavítal, pôsobila teda sviežejšie. Divné, aj Bratislavčania sa mu zdali zachmúrenejší než Dublinčania. A tam predsa zúri recesia najhrubšieho zrna. Prešiel cez Kamenné námestie dolu po Štúrovej a potom sa vydal k skveľúcemu sa komplexu zo skla a betónu. Ocitol sa pred Sheratonom. Nie je to zlé, vôbec to nie je zlé, dumal. Až na to, že mu to pripomína apartmány v dublinských dokoch, ktoré ho stiahli pod vodu. Ale za to predsa Eurovea nemôže.“ (237-238)

Autorka citlivo vníma zmeny spoločnosti, ale čitateľov nezaťažuje politickými udalosťami a ekonomickou situáciou slovenskej a írskej spoločnosti sa dotýka len okrajovo. Popisuje udalosti bežného života, ktoré súvisia s hospodárskou porevolučnou konjunktúrou na Slovensku a hospodárskou krízou v oboch krajinách. Možnosti rýchleho zbohatnutia ale rovnako rýchleho finančného krachu.

„Skrátka a dobre, húfy netrpezlivých kupcov pred novými developerskými komplexmi sa vyparili ako gáfor, rady pred úradmi práce sa predĺžili ako Pinocchiov nos a peniaze sa akoby prepadli pod zemský povrch.“ (138)

Do príbehu vstupujú socializmom zaškatuľkovaní rodičia Barbory, ktorí sa nevymykajú zo svojho každodenného stereotypu. Či je však ich život naozaj tak jednoduchý a perfektne zosúladený ukáže až záverečná časť románu.

„Nedotiahol to síce na riaditeľskú stoličku, ale predsa. Šéf prvého ateliéru tiež nie je na zahodenie. Pekný trojizbák, chata na Seneckých jazerách, päťročná škodovka-žiadna obstarožná kraksňa. K tomu podnikové dovolenky v Starej Lesnej, občas dokonca pri mori.“ (36)

„Jej večne ustráchaná mama, tá tichá voda. Tá sivá myška. Trpiteľský výraz na tvári. Vždy len z domu do práce a z práce domov. Nákupy, varenie, pečenie, špinavý riad. V sobotu pranie, žehlenie, vysávanie, utieranie prachu, umývanie kúpeľky a vécka. V lete zber malín, černíc, moruší, egrešov, ríbezlí a marhúľ. Zaváranie, lekvár, ovocné šťavy. Balenie kufrov pred dovolenkami. No áno, na prvý pohľad celkom obyčajná žena, ktorá sa z davu nikdy nevyrýla zostala v stáde masy. Mohol niekto ako ona vyparitiť svojmu mužovi čosi takéto? A potom to celý život tullať? (219)

V Bratislave žije aj Barbora strýko Arnold, milovník umenia a krásnych žien. „Prešporák“ telom i dušou. Spolu so svojimi bratmi vytvoril v románe štvoruholník vzťahov a lásky, ktorého rozuzlenie s napätím očakávame.

„Dnes je náš Arní už starší pán – je od otca starší o dobrých šesťnásť rokov – no nepovedal by si. Je to starý elegán, taký seladón. Lámal ženské srdcia, kade chodil. Pravý opak mojich rodičov. V porovnaní s ním pôsobia ako sivé myšky... (67)

„Strýko bol totiž nesmierne nadaný človek so zmyslom pre krásu. A priateľov si starostlivo vyberal. No Barbora márne

hľadala odpoveď na otázku, či matkou Prírodou viac odarovanému staršiemu bratovi jej vlastný otec závidel, alebo v tom bolo aj čosi iné, pretože ani otec, ani mama sa so strýkom nestretali. Pokiaľ jej pamäť siahala, Arnold do ich petržalského bytu nikdy nevkočil. A ani oni do jeho chutnej buržoáznej vilky“. Teda oni ako rodina.“ (68-69)

Postava Barborinho strýka Arnolda bola síce na jednej strane veľmi čitateľná – bol to milovník krásnych žien, na druhej strane však práve tento človek vytvára v románe tajuplné očakávania, ktoré čakajú na rozuzlenie. Možno práve preto bol aj po svojej smrti v románe stále prítomný.

„Vilka vôbec nepôsobila ľudoprázdne. Naopak, navádzala dojem, akoby z nej nikdy nikto neodišiel. Akoby bol Arnold doma, len sa z nejakých neznámych príčin niekde zašival, no akoby jej z každého kúta šepkal, neboj sa, krásna Barbora, som tu s tebou. Ako som ti sľúbil, stále budem pri tebe, drahé dieťa, stále.“ (220).

Autorka v románe využíva veľmi presné opisy postáv a ich charakterových čŕt. Tajuplnou a jedinou tragickou postavou románu je brat strýka Arnolda, jeho dvojča Maximilián.

„No, už to teda nebol môj Maximilián, ten legendárny korzový elegán, ten známy gavalier a fintil, ten slávny lámač ženských srdiec, ten novodobý don chuan! Vždy v dobrej náladičke, nezadrživý, vždy ako zo škatuľky. Teraz? Vo dverách ma vítala strhaná sinavá tvár, neumytá masťná štica, spuchnuté viečka, krvou podliate mútné oči, rozgajdaná košeľa. A predstav si moja, Max mal ohryzené nechty. To som uňho ešte nikdy nevidel, nikdy.“ No, vyzeral ako mátoha. Musel byť strašne frustrovaný. Strašne!“ (201-202)

Maximilián bol frustrovaný nenaplnenou láskou a súčasne príchodom ruských vojsk do Bratislavy v roku 1968. Je symbolom doby, ktorá v pamätníkoch nemôže zanechať pozitívne spomienky. V jeho postave sa stretáva niekoľko protikladov románu. Sloboda s neslobou, šťastná láska s nešťastnou. V štvoruholníku ľúbostných vzťahov by mohol byť dominantnou postavou, ale autorka mu dovolí objaviť sa v románe len na konci a aj to len na chvíľu.

Druhým mestom, v ktorom sa dej románu odohráva, je írsky Dublin v období začínajúcej hospodárskej krízy. Sem prichádza Brandan s Barborou skúsiť lepší život, luxus a s tým súvisiace pasce života a lásky. Vrchol a pád. Krízu podnikania a lásky by mala vyliečiť zase stará dobrá Bratislava aj keď zmenená na nepoznanie. Útočisko hrdinov románu pred finančnou i manželskou krízou.

Príbeh románu je autentický, či ho číta starší čitateľ milujúci povojnovú Bratislavu alebo súčasník obdivujúci modernú Euroveu. Vždy v nej nájde niečo blízke.

Jednoduchý príbeh lásky hlavnej hrdinky, ale aj jej príbuzných sa v románe zapletie. Čitateľ nevie, či pôjde o happy end alebo bude mať šokujúci záver. Prijemne gradujúci trend autorka dotvára skvelými prirôvnaniami a kvetnatým slovníkom, ktoré umocňujú čitateľovu predstavivosť.

„Netvárila sa ani dôležito, ani povrchno. Nebola oblečená ani ako Madonna, ani ako Popoluška. Pôsobila tak spokojne a prirodzene, vyzerala tak očarujúco a zároveň odzbrojujúco, že Brenadanovo srdce vynechalo úder.“ (24)

„Už nikdy nepovie áno niekomu, kto nezdieľa iskru a bravúru jej pohľadu na život. A ak sa nikto taký nenájde, nuž potom bude radšej single.“ (34)

„Vyzerala presne ako čokoládový bonbónik naplnený koňakom, s chutnou višňou uprostred. Len sa načiahnuť a zahryznúť si.“ (25)

Nesmú chýbať ani erotické predstavy, naplnená láska, ale aj nevera skrytá a nevera odhalená.

„Anastázia je už celkom blízko pri ňom, priväzuje si ho k sebe svojimi ryšavými vlasiskami, vyvaľuje naňho svoje modré očiská, pritláča mu na ústa tie svoje šialené prsísky, a potom sa sklzne a chlipne vťahuje, vťahuje poctivo a dlho ako kvalitný komín. Nepochybne sa jej to páči, čo páči, celkom z toho šalie, a on by sa v nej najradšej úplne stratil, keby teda mohol, dostal by sa tak hlboko, ako ešte nikto nebol.“

Realistické sú aj medziľudské vzťahy, tak charakteristické pre opisované obdobie a tak nám mnohým povedomé. Príbeh Barbory a jej manžela nás vďaka autorkinmu peru pomaly pohlcuje, stávame sa jeho súčasťou. Nemôže chýbať ani napínavý záver, ktorý môže byť začiatkom ďalšieho pokračovania tohto vynikajúceho románu.

„Ak tu už môj otec nebýva, kde by som ho teda mohol nájsť? Usmial sa a natiahol k Barbore ruku. „Arnold Winkler“. Barbora si reflexívne zakryla ústa dlaňou, no vzápätí si zjavne spomenula na dobré móresy a potriasla pravicou svojmu-komuže svojmu? No áno, podľa všetkého svojmu bratrancovi, komuže inému? Brendanovi sa temer zahmlilo pred očami.“ (257)

Už sa len hodiť do vody, zaplávať aspoň pár temp v obľúbenom Centráli. Striasť zo seba starosti a a nechať sa prevkapiť, kto je vlastne Barborinym otcom a kto Arnold Winkler...

NORA ČECHMÁNKOVÁ, Foto: VKMR

Marta Gergelyová počas besedy v trenčianskej knižnici
Dátum: 10. 4. 2014.

Prezentačná

(báseň vznikla počas besedy s B. Deákom v trencianskej knižnici, 26. 6. 2014)

*Chute a vône života
v Trenčianskej knižnici, Braňo Deák naživo „premieta“.
Herec chce mať súkromie,
ale že je známy ľuďom, o tom dobre vie.*

*Herecký med nie je ľahké zlízať,
musí znášať, že chodia naňho „baby zízat“.
V Ivánke, vo svojom milom rodisku
vyrastal, hrával sa s chalanmi a prišiel „do zisku.“*

*Získal mnohé skúsenosti,
aj dedinské povinnosti,
prežil v dedine zabíjačky
ba aj „babské prekáračky“!*

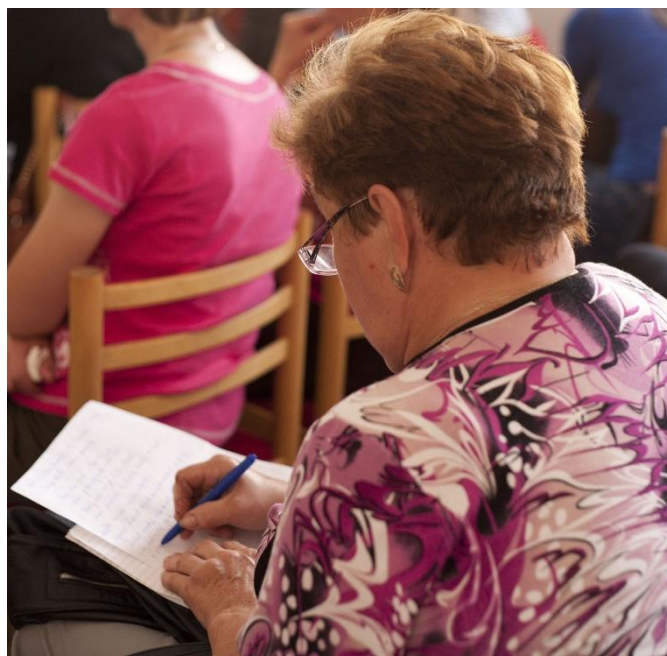
*V obchode cítil vôňu vanilky,
v esprese vôňu zmrzliny a kávy
a rád si spomína aj na dedinské správy.*

*Hercove záľuby a hobby,
pes a motorkárstvo robí.*

*Ako sa dostal ku knihe?
Vie variť a rád dobre je!
A tak s mnohými fotografiami
kniha na svet prišla
a v Ikare hercovi „táto vôňa“ vyšla!*

*Prajeme, nech kniha dobre letí
a nech si v nej každý nájde
„svoje svety“.*

EMÍLIA BÁTOVSKÁ, Foto: VKMR
(autorka básne je členkou Literárneho klubu Omega v Trenčíne)

Deň ľudovej rozprávky 2014

Málokto vie, že spisovateľka Gabriela Futová, ktorá okrem toho, že píše obľúbené knihy (nielen) pre deti, je zároveň aj našou kolegyňou. Konkrétne knihovničkou v Knižnici P. O. Hviezdoslava v Prešove. Keďže je pracovne plne vyťažená, oslovila nás s ponukou realizácie tohtoročného Dňa ľudovej rozprávky. Prijemné pocity sa v nás miešali s pocitmi veľkej zodpovednosti, ale bola to pre nás veľká česť a takáto príležitosť reprezentovať knižnicu sa nenaskytne každý deň. Keď nám G. Futová prisľúbila pomocnú ruku „priateľa na telefóne“ a popísala svoju predstavu o sprievodných aktivitách, my sme výzvu prijali. Verejná knižnica Michala Rešetku v Trenčíne sa tak stala oficiálnym koordinátorom projektu Deň ľudovej rozprávky 2014 pre celé

Slovensko. Najprv sme museli vymyslieť tému, ktorá je pre každý ročník iná, zoznam rozprávok na čítanie a súťažné úlohy.

Šibali a figliari v slovenských ľudových rozprávkach – tak sme napokon nazvali 6. ročník významného dňa na počesť narodenia nášho najznámejšieho zberateľa ľudových rozprávok Pavla Dobšinského. Tento rok vyšiel 16. marec (deň, keď sa v roku 1828 narodil) na nedeľu a tak sme sa s ostatnými detskými knihovničkami dohodli, že ho spolu oslávim v pondelok 17. marca. Okrem toho sme sa už tradične obliekli do krásnych krojov, ktoré nám láskavo zapožičala naša kolegyňa Anka Masárová z Kubry. Peť a deťom ukázala nádherné vyšívajúce kroje kubranskej nevesty a ja som si obliekla sviatočný

kroj vydatej ženy. V knižniciach na celom Slovensku detské knihovničky sprevádzali malých čitateľov krajinou rozprávok Pavla Dobšinského a odeté v týchto skvostoch ľudovej kultúry zožali nevidaný úspech.

Do súťaže sme vybrali dvanásť ľudových rozprávok a rozhodli sme sa pohrať so slovíčkami starej ľudovej slovesnosti. Do súťažného kvízu sme ku každej rozprávke pripísali indicie ku slovíčku, ktoré sa v texte nachádzalo. Deti hádali, ktoré slovo zodpovedá tomuto významu. Keďže sa tieto slovíčka používajú už len veľmi obmedzene (alebo vôbec), ne jeden súťažiaci sa riadne zapotil. Ale pani učiteľky a knihovničky veľmi rady podali pomocnú ruku a tak nás nakoniec prekvapili počtom odoslaných kvízov.

VYHODNOTENIE

Priznávame, trošku sme sa obávali náročnosti tohtoročného testu, ale vy ste sa vôbec nedali zastrašiť! Obálky s vyplnenými súťažnými úlohami a čitateľskými knižkami k nám prúdili jedna radosť. Každý jeden test sme pozorne skontrolovali, prípadne doplnili chýbajúce meno a adresu (knižnicu/školu). Neuvedomili sme si, aké dôležité je upozorniť na označenie všetkých testov aj knižiek samostatne, ale s pomocou našich

skvelých dobrovoľníkov sme to hravo zvládli a všetky práce mohli byť zaradené do súťaže. Niektoré odpovede nás veľmi pobavili, mnohí sa vynasli a napísali hneď niekoľko tipov (a naozaj bol vždy jeden z nich správny) alebo vymysleli nové slová, ako napr. prenášadlo, meštec, pravoteľ a mnohé iné.

Veľká vďaka patrí všetkým pedagógom. Niektorí testy už vopred skontrolovali, čím nám veľmi uľahčili prácu, aj pečiatky škôl a knižníc

veľmi pomohli, iní zase s deťmi krásne vyzdobili a vymaľovali čitateľské knižky (ZŠ na U1. Dargovských hrdinov v Humennom, ZŠ s MŠ na Jarnej ul. v Poprade, Podtatranská knižnica v Poprade, Mestská knižnica v Novej Dubnici). ZŠ s MŠ na Jarnej ulici v Poprade pripojila k testom nádherné ilustrácie rozprávok Čert slúži a Janko Hraško. Žiaci zo ZŠ na Hurbanovej ulici v Starej Turej nám poslali maľované obrázky rozprávkových postavičiek.

SPÄTNÉ ZRKADLO

Deti, ktoré navštevujú školskú knižnicu ZŠ Turzovka – Bukovina sa isto potešili diplomu „za účasť v celoslovenskej súťaži Slovensko Dobšinskému 2014 a Deň ľudovej rozprávky“, ktorý pre ne nachystala pani knihovnička. Z malebnej východoslovenskej dedinky Budimír nás „Šmolkovia a Šmoulinky“ z druhého ročníka (ale i ostatných tried) potešili milým listom, ku ktorému pripojili fotografie z návštevy Kulturparku v Košiciach, kde sa im veľmi páčilo. V liste zároveň ocenili láskavý prístup našich kolegyne, ktoré rozprávkovou prechádzkou životom pána Dobšin-

ského pomohli aj takým malým deťom porozumieť slovíčkam, ktoré mali v rozprávkach vyhľadávať. Zaujímavou prílohou listu boli aj krásne koláže a skupinové úlohy s ľudovou rozprávkou. Krajská knižnica v Žiline nás prekvapila pohľadnicou, srdečne pozdravujeme!

Tento rok sa do súťaže zapojilo 21 verejných a školských knižníc a 7 základných škôl. Bolo to menej, ako vlni, ale o to viac nás nakoniec potešilo zistenie celkového počtu vypracovaných kvízov. Spolu nám prišlo 1332 vyplnených testov a 983 čitateľských knižiek.

S ohľadom na náročnosť testov (a možnosť výskytu iných slov v odlišných vydaniach) sme sa rozhodli odmeniť statočnosť súťažiacich a občas sme prižmúрили očko, ale i tak sme, žiaľ, museli vyradiť 186 testov.

VŠETCI zúčastnení si však zaslúžia pochvalu za usilovnosť a odvahu pusť sa do hľadania slovíčok starej ľudovej slovesnosti. Z množstva správnych odpovedí vyžrebovala riaditeľka Verejnej knižnice Michala Rešetku v Trenčíne Lýdia Brezová nasledovných výhercov.

ĽUBICA KRAJČÍKOVÁ, Foto: VKMR

SÚŤAŽNÝ KVÍZ

Ocenení, ktorí získali knihy zo SAK:

Norika Goldírová, školská knižnica, 3. A, ZŠ na Ul. Obrancov mieru 884, Detva
K. Orságová, Mestská knižnica Sliač, 5. A, ZŠ A. Sládkoviča, Sliač
Timea Šefčíková, ZŠ s MŠ Budimír

Knižné odmeny, ktoré venovala Gabriela Futová získali:

Jakub Pira, 1. A, ZŠ na Ul. Dargovských hrdinov, Humenné
Nataša Čiešková, ZŠ s MŠ Lubochňa

Simona Priadková, Mestská knižnica Sliač, 4. B, ZŠ A. Sládkoviča, Sliač

A aby neboli smutní tí, čo nevedeli správne odpovede, rozhodli sme sa vyžrebovať aj cenu útechy, ktorá poteší Sebastiana Bielčika z 3. A triedy ZŠ na Hurbanovej ulici 128/25, Stará Turá

ČITATEĽSKÉ KNIŽKY

Knižné odmeny venovala Verejná knižnica Michala Rešetku v Trenčíne týmto súťažiacim:

Júlia Hangurbadžová, Podtatranská knižnica Poprad, ZŠ s MŠ na Kopernikovej ul., Poprad
Sofia Jakubovičová, 3. A, ZŠ s MŠ Budimír
Zaira Gergelyová, 3. A, ZŠ Stará Turá

DIPLOMY

- 📖 **za kreatívne skupinové úlohy** sme udelili diplom 3. B triede zo ZŠ a MŠ Budimír
- 📖 **za krásne výtvarné stvárnenie rozprávkových hrdinov** dostali diplom žiaci 3. A triedy zo ZŠ na Hurbanovej ulici 128/25, Stará Turá
- 📖 **za čitateľský denník** si zaslúžila diplom Rebeca Gánovská zo 4. A triedy ZŠ na Dostojevského ulici v Poprade (Podtatranská knižnica, Poprad)

Výhercom srdečne gratulujeme! Už teraz sa tešíme na ďalší ročník a usilovne vymýšľame nové súťažné úlohy, ktoré by vás pobavili i niečo nové naučili.

Tak do čítania, kamaráti!

Jubilejný 50. ročník súťaže vyvrcholil pitvou knihy

V júni sme na všetkých našich pobočkách a pracoviskách s detskou literatúrou vyhodnotili 50. ročník súťaže Čítajme všetci – čítanie je super. Netradičné vyhodnotenie zažili žiaci 3. C zo ZŠ na Bezručovej ulici v Trenčíne. Zo žiakov sa stali medicami, z knihovničok MUDr. Gizela Kyselá a MUDr. Katka Sládká. Spolu sa pustili do pitvy knihy. Prichystané boli rôzne zničené knihy, pri ktorých bolo potrebné zistiť rozsah zranení a či sú ich zranenia zlučiteľné so životom. Nechýbali ani potrebné nástroje a vybavenie. Popritom sa zisťovali najmä bodné, sečné rany, amputované končatiny, váha, vek knihy, prípadne či náhodou kniha neumrela na depresiu v prípade, že bola stará a mohla sa cítiť nevyužitá. Ak knihu nebolo možné zachrániť, spísal sa úmrtný list. Deti si medzitým precvičili základné poznatky o knihe: čo je vakát, tiráž, titulný list, register a iné. Zážitková hodina v „pitve“ sa končila

záverečnou skúškou a po jej úspešnom absolvovaní sa prešlo k odovzdaniu cien za celoročnú aktívnu návštevnosť hodín a podujatí v trenčianskej knižnici.

PETRA MOTYČKOVÁ, Foto: VKMR

Porotu najviac zaujal smelý piatak Janko Plachý

V treňčianskej knižnici vyhodnotili 12. ročník literárnej súťaže žiakov základných škôl a osemročných gymnázií Trenčianskeho kraja. Podľa porotcov množstvo prác ovplyvnili negatívne témy.

Ako s potešením konštatovala knižničička Petra Motyčková, záujem o súťaž Píšem, píšeš, píšeme každým

rokom rastie. „Najobľúbenejším literárnym druhom je próza, ale aj prostredníctvom poézie dokážu mladí autori vyjadriť svoje city. Do tohto ročníka sa nám prihlásilo 37 škôl s 300 prácami. Je to tiež úspech učiteľov, ktorí vedú svojich žiakov k tomu, aby pokúšali svoju fantáziu,“ povedala.

Súťažiaci boli rozdelení do dvoch vekových kategórií. Žiaci prvého stupňa mohli posielat' aj kolektívne práce. Spomedzi nich zvíťazila Základná škola v Selci. „Detské práce čítam rada, lebo sa z nich veľa učím a zoznamujem so svetom, ktorý mi je možno trochu vzdialený, napriek tomu, že mám doma štvrtáčku a šiestaka. V porovnaní s minulosťou boli tohtoročné práce originálnejšie. Prekážalo mi, že do niektorých zasa-

hovali pani učiteľky a rodičia. Detská tvorba potom stráca zmysel. Objavili sme však aj jeden talent, ktorý ma doslova dostal do vytrženia,“ zhodnotila predsedníčka poroty spisovateľka Silvia Havelková.

Piatak Ján Plachý z Prievidze suverénne ovládol poéziu aj prózu v kategórii mladších žiakov. Hlavnú úlohu v jeho príspevkoch hrali mačky. Ako vysvetlil, mačky má najradšej zo všetkých zvierat a spríjemňujú mu každý deň. „Janko ma okrem pozitívnej témy upútal fantastickými slovnými spojeniami a vymýšľaním nových názvov, napríklad chvostobus, loď Mačko polo 11, Myšiar von Dezorientovaný, či planéta Fúzania,“ doplnila uznanlivo Havelková.

PETER MARTINÁK, Foto: VKMR [In Trenčianske noviny, 2014, č. 21, s. 8.]

Ocenení žiaci v literárnej súťaži Trenčianskeho kraja Píšem, píšeš, píšeme '2014

POÉZIA

Kategória mladší žiaci

1. Ján Plachý – BĀSNE O MAČKÁCH, ZŠ Mariánska, Prievidza (5. A)
2. Romana Vašková – AUTOBUS, ZŠ Brezová pod Bradlom (5. A)
3. Adriana Havlíčková – ČUDNÁ ZIMA, ZŠ Brezová pod Bradlom (5. A)

Kategória starší žiaci

1. Simona Čaklošová – SLOVENSKÁ REČ, ZŠ s MŠ Melčice-Lieskové (7. ročník)
2. Terézia Babirádová – ŽIVOT, ZŠ Veľkomoravská, Trenčín (8. ročník)
3. Alexandra Hošťáková – NEPLAČ ADELKA, ZŠ Novomeského, Trenčín (9. ročník)

PRÓZA

Kategória mladší žiaci

1. Ján Plachý – V ÚSTRETY FÚZANII, ZŠ Mariánska, Prievidza (5. A)
2. Mikuláš Krátky – Z DUŠANOVHO DENNÍKA, ZŠ s MŠ Soblahov (5. ročník)
3. Martina Kostolná – MOJE NEOBYČAJNÉ DOBRODRUŽSTVO V TRENČÍNE, ZŠ Tr. Teplice (5. ročník)

Kategória starší žiaci

1. Viktória Karvačková – O ŽRALOKOVI VEGETARIÁNOVI, ZŠ s MŠ Ráztočno
2. Natália Kobydová – NĀRAMKY, ZŠ Gorazdova, Bánovce nad Bebravou
3. Dominik Lehotský – MESAČNÝ MUŽ, ZŠ s MŠ Drietoma (9. ročník)
3. Tereza Šinská – SESTRY A ČO VIAC CHCEŠ OD ŽIVOTA?, ZŠ Gorazdova, Bánovce n/B. (9. ročník)

VÍŤAZNÁ KOLEKTÍVNA PRÁCA: ZŠ s MŠ Selec

ŠPECIÁLNA CENA: Ivana Fodorová – PAVÚK, ZŠ Trenčianske Teplice

ŠPECIÁLNA CENA: Mária Lučanská – FAREBNÉ BABY

ŠPECIÁLNA CENA : Simona Breznická – KNIHA POZNANIA, ZŠ s MŠ Drietoma (9. ročník)

Vansovej Lomnička '2014

Verejná knižnica Michala Rešetku v Trenčine opäť hostila okresné i krajské kolo festivalu umeleckého prednesu poézie a prózy Vansovej Lomnička. Ako informovala predsedníčka KO Únie žien Slovenska v Trenčine Jana Jablonská, v 47. ročníku postúpili z krajského kola do celoslovenského finále nasledovní súťažiaci:

Kategória 18 – 25 rokov: Natália Plešová (poézia, gymnázium Senica), Natália Plešová (próza, gymnázium Senica).

Kategória 26 – 40 rokov: Anna Gúrtlerová (poézia, učiteľka v ZUŠ Handlová).

Kategória nad 40 rokov: Mária Blaškovičová (poézia, Trenč. Teplice), Bibiana Kincelová (próza, Nové Mesto n/V).

Rozprávka venovaná našim čitateľom

Zuzana Csontosová pochádza z Trenčína. Trenčianska knižnica je hrdá, že si ju pred vyše polrokom mladá autorka zvolila za miesto, kde prvýkrát verejne predstavila svoju debutovú knihu Najmocnejšie kúzlo (podrobnejšie sme o besede písali v zimnom čísle). Odvtedy však už pretieklo dolu Váhom množstvo vody. Detská spisovateľka v súčasnosti pracuje na knižke **Víla Jazmínka a škriatok Vendelín**. Čitateľom Knihovníka exkluzívne poskytla jej prvú kapitolu ešte pred vydaním!

Názov knihy: *Víla Jazmínka a škriatok Vendelín* 📖 Ako spolu zachránili les
Autor: Zuzana Csontosová
Ilustrácie: Katarína Ilkovičová
Vydavateľstvo: Albatros

1.

Víla Jazmínka sa vydá na cestu

dediny, kde nikdy predtým nebola. Pri tejto predstave ju začalo niečo štekliť v žalúdku. Koľko nového na svojej ceste uvidí!

Myslela si, že najťažšie bude pre ňu rozlúčiť sa so svojimi sestrami. Tie ju však neodhovárali, aj keď im bolo smutno, pretože víly vždy chodia tam, kam sa im zapáči. Ráno preto nasadla na svoje semienko z odkvitnutej púpavy, ktoré ju vždy odviezlo, kam potrebovala. Letela na ňom vysoko ponad les, a potom stále ďalej a ďalej.

„Zanes ma pod horu, bližšie k dedinke s ľudskými obydliami,“ prosila Jazmínka.

Víla letela celý deň, a už by bola na mieste, keby sa nestrhla silná víchrica. Semienko sa zmietalo, zo všetkých síl sa snažilo udržať smer, ale darmo. Víla bola malá a ľahučká a tak ju vietor unášal úplne iným smerom! Dokonca sa spustila búrka a víla si nedovidela ani na vlastnú päť.

„Pomôc! Pomôžte mi!“ kričala Jazmínka, ale nikto ju v tej víchrici nepočul. Preto sa len pevnejšie chytila

Vílu Jazmínku omrzelo bývať stále v tej istej hore. Miesto to bolo krásne, o tom nebolo pochyb. Víla tam poznala každý strom, čistinku aj potôčik, s obľubou pozorovala poskakujúce kamzíky či veľké medvede, obdivovala dravce, ktoré krúžili na oblohe. Deň čo deň vdychovala prenikavú vôňu ihličia, keď sa naháňala po lese so svojimi sestrami. Ale aj tie si všimli, že Jazmínka je v poslednom čase stále viac zamyslená.

„Trápi ťa niečo, sestrička?“ vypytovali sa jej jedna po druhej.

„Chcela by som vidieť niečo nové. Niečo, čo tu nemáme. Stretnúť viac ľudí a spoznať, ako žijú. Veľa som ich počúvala rozprávať sa o veciach, ktoré som jakživ nevidela.“

Jazmínke sa ľudia páčili. Vysoko do hory chodili turisti, ktorí majú radi les a zvieratá. Tíško sa pohybovali po lese, aby nejaké zviera nevyrušili. Teplých dní však bolo čoraz menej a návštevníkov ubúdalo. V jeden večer víla dlho nemohla zaspať a keď sa ráno prebudila, rozhodla sa, že sa vyberie dole do

DETSKÉ STRÁNKY

púpavového semienka a od strachu privrela oči. Aj tak bola už noc a takmer nič nebolo vidieť. Semienku sa celú noc nedarilo pristáť a víla už od únavy takmer omdlievala...

No vtom semienku niečo zahatilo cestu. Bác! Ozval sa tvrdý náraz.

„Kto to tu vystrája?“ vykrikol niekto nahnevanejším hlasom. „Vári neviete, že o takejto hodine ešte spíme?!“ Jazmínka otvorila oči doširoka a pred sebou uvidela búrľavý strom. Zo stromu vykukla strapatá hlava a oči uprela priamo na ňu:

„Ááách! Veď je to....veď je to víla! Takúto milú návštevu sme tu nemali hádam aj dvesto rokov! Kde si sa tu vzala?“ opýtala sa milým hlasom osôbka zo stromu a vyšla pred dvere. Na pleciah mala narýchlo prehodenu červenú károvanú šatku, spod ktorej jej trčala dlhá biela nočná košeľa. Jej tvár bola stará a vráskavá, ale oči mali teplý a jasný pohľad. Bola to Ola, žena škriatka Olivera, s ktorým tu bývala už tristo päťdesiat rokov.

„Ja, ja prosím...“ začala nesmelou Jazmínka.

„Och, veď si celá premočená! Pod' dnu a všetko nám porozprávaš!“ povedala Ola a už aj ťahala Jazmínku dovnútra.

Usadila ju ku kozubu, zapálila oheň a povykladala na stôl všakovaké pochúťky na jedenie.

„Dobré ráno! A ty si sa tu kde vzala?“ nevychádzal z údivu škriatok Oliver, len čo prišiel do kuchyne, aby sa naraňajkoval.

„To je víla Jazmínka, priletela k nám až z Vysokých Tatier!“ odpovedala Ola, ktorá sa už stihla s vílou pohovárať.

„Z Tatier k nám na Železnú studienku?“ začudoval za škriatok Oliver a rukou si pohladil dlhú bielu bradu.

„Chcela by som vidieť, ako žijú ľudia,“ povedala víla.

„Hmm. Tak to si prišla správne. Ja ľudí stretávam každý deň, keď dávam pozor na náš lesík. Možno by si tu mohla zostať a trochu nám pomôcť. Keď si z hôr, určite toho veľa vieš,“ povedal Oliver a pomaly si nalial do šálky lipový čaj.

Víle sa rozžiarili oči a šťastne žmurkla na svoje púpavové semienko.

ZUZANA CSONTOSOVÁ
Ilustrácie: Katarína Ilkovičová

PRÁZDNINOVÉ LETO V KNIŽNICI

Verejná knižnica Michala Rešetku

ponúka deťom množstvo aktivít

aj počas letných prázdnin.

Navštívte nás a zabavte sa!

ÚSEK LITERATÚRY PRE DETI A MLÁDEŽ, Hasičská 1, 1. posch.

Termín: každý utorok a štvrtok od 10.00 do 12.00 h

- Rozprávková krajina víl a škriatkov v rámci putovnej výstavy Pohádková země,
- tipy a triky pre správne baby,
- tvorba kulís do detského oddelenia,
- súťaž o najlepšieho „Čitateľa leta 2014“,
- anketa o mene pre knižničného škriatka, ktorého knižnici venoval ilustrátor Miroslav Regitko,
- tvorivé dielne – kreslenie, strihanie, lepenie, stavanie, riešenie...

Bližšie informácie získate na tel. čísle 032/7460715 alebo na adrese deti@vkmr.sk. V prípade kolektívu detí prosíme o nahlásenie vopred.

POBOČKA DLHÉ HONY, OS Družba

Termín: každý utorok a štvrtok od 10.00 do 12.00 h

- **Nenuďte sa doma sami, zabavte sa s nami** – cesta do ríše rozprávok, čítačky, knižné prázdninové nápady na hry a aktivity, praktické rady, ako si spestriť pobyt v prírode, rekordy okolo nás.

Kontakt: 032/652 2086, e-mail: dlnehony@vkmr.sk.

POBOČKA JUH, KC Aktivity

Termín: každá streda od 10.00 do 12.00 h

- **Prázdninové superkluby na Juhu** – knihy, hry, internet (ponuka pre deti, ktoré majú záujem stráviť niekoľko hodín v prostredí kníh).

Kontakt: 032/652 3314, e-mail: juh@vkmr.sk

POBOČKA KUBRA, KC Kubra

Termín: každá streda od 13.00 do 15.00 h

- **Rozprávkové popoludnia v Kubre** – výber klasických rozprávok, internet ako elektronický zdroj informácií.

Kontakt: 032/743 7368, e-mail: kubra@vkmr.sk.

Starobylá Skalka pritiahla aj brátra Cypriána

Modli sa a pracuj. Motto benedikťinov pretkávalo v uplynulom týždni výtvarno-literárne sympóziu Ora et Ars. Na Skalke pri Trenčíne nahradila fyzickú prácu umelecká tvorba.

Okrem výtvarníkov a literátov, ktorí hľadali inšpiráciu v zákutiach bývalého benedikťínskeho opátstva si na svoje prišli aj pátrači po historických zaujímavostiach. Program siedmeho ročníka medzinárodného podujatia spestril seminár o kláštornej medicíne.

Feldek nešiel do neznáma

Ešte pred zahájením sympózia v jaskynnej kaplnke na Veľkej Skalke prijal protagonistov primátor Trenčína Richard Rybníček. „Mesto Trenčín je pyšné, že organizuje Ora et Ars. Vaše diela sú večné, pretože sa k nim ľudia môžu vrátiť, vyjadriť sa a dotvárajú ich život. Chcel by som sa vám poďakovať za to, že sem chodíte, tvoríte a dotvárate charakter a hodnoty mesta Trenčín. Prajem vám veľa energie z neba, aby ste načerpali duchovnú silu pre ďalšiu tvorbu. Dúfam, že sa na Skalku a do Trenčína vždy radi vrátite,“ povedal Rybníček v obradnej sieni Mestského úradu v Trenčíne.

Tretinu z pätnástich umelcov organizátori začlenili do literárnej sekcie. Najstaršie pútnické miesto na Slovensku prilákalo aj majstra slova Ľubomíra Feldeka. Veľkú zásluhu na

jeho príchode mal spisovateľ z neďalekej Dobrej Rudolf Dobiáš. „Na Skalke som prvý raz, je tu úžasná atmosféra. S Rudom sme takmer rovesníci, myslím si, že je to v tejto chvíli najdôležitejší slovenský básnik. Svoju vzdialenosť od komunizmu zaplatil ôsmimi rokmi vo väzení, na druhej strane vďaka tomu vytvoril krásnu poéziu,“ pripomenul Feldek, ktorého otec maturoval na Piaristickom gymnáziu v Trenčíne v roku 1924. Ako metaforicky dodal, slovenská literatúra sa rodí práve z takýchto jaskýň a ťažkých podmienok. „Boli by sme ochudobnení o mnoho krásnych vecí, keby slovenskí spisovatelia trochu netrpeli.“

Čo skrýva kláštorná medicína?

Podľa koordinátora výtvarnej sekcie Jozefa Vydrnaka sa aktuálny ročník niesol opäť v znamení autorov z krajín V4. Poľsko zastupovala absolventka Krakovskej akadémie Bernadetta Stepień, Českú republiku akademickí maliari manželka Trizuljakovci. „Sme poctení, že sa k nám opakovanne hlásia vysokoškolskí pedagógovia, napríklad docent Pavol Rusko z Ružomberka. Šancu dostali aj umelci z trenčianskeho regiónu. Najdôležitejšie však je, aby tu boli autori, ktorým má toto miesto čo povedať,“ zdôraznil Vydrnák.

Trenčianska rodáčka Eva Mišáková Abelová priznala, že so Skalkou doteraz neprichádzala do styku.

„Keď som uvidela zábery, napadlo mi, že by som sa raz tohto sympózia rada zúčastnila. Oslovil ma tunajší genius loci, ktorý by mal osvietiť duchovne i tvorbou. Priestor je tu útulný a zároveň mystický,“ povedala maliarka, odhodlaná zobraziť motívy krížov.

Štvrtý rok je súčasťou programu Ora et Ars kultúrno-historický seminár. Tento raz bola predmetom záujmu kláštorná medicína. Prezentované príspevky doplnia katalóg sympózia v prílohe Okno. „Postupne sa snažíme upriamovať pozornosť na jednotlivé aspekty fenoménu kláštora a kláštorného života v uplynulých historických obdobiach. Kláštorná medicína úzko súvisí s ľudovým liečiteľstvom, filozofiou doby, spôsobom života či lekárskymi spismi,“ priblížil zostavovateľ prílohy Igor Zmeták. Na seminári s medzinárodným zastúpením sa hovorilo o spôsoboch liečenia v stredoveku, počiatkoch alchýmie, historických lekárskech tlačkách, flóre Bielych Karpát, ľudových receptoch od Jozefa Ľudovíta Holubyho či dejinách piva. Verejnosť sa tiež mohla prvýkrát podrobne zoznámiť s našim najvýznamnejším zachovaným herbárom a životom brátra Cypriána z Červeného Kláštora.

PETER MARTINÁK, Foto: VKMR, Zdenko Štefánik [In Trenčianske noviny, 2014, č. 24, s. 8.]

Mesto Trenčín • Trenčiansky samosprávny kraj
 Trenčianske osvetové stredisko v Trenčíne
 Farský úrad Skalka nad Váhom • T-VIA, o. z.
 Beňadik, n. f. • Krajská knižnica Michala Rešetku v Trenčíne

**Vás srdečne pozývajú
 na slávnostnú vernisáž výstavy
 7. ročníka medzinárodného
 výtvarno-literárneho sympózia
 ORA ET ARS – SKALKKA 2014**

v historickom areáli bývalého kláštora
 na Veľkej Skalke pri Trenčíne

dňa 19. 7. 2014 (sobota) o 15.00 hod.

V programe účinkujú:

- autori zúčastnení vo výtvarnej a literárnej sekcii
 7. ročníka sympózia ORA ET ARS – SKALKKA 2014
- Komorný orchester mesta Trenčín
- moderuje: Eva Mišovičová

VSTUP NA PODUJATIE JE VOLNÝ • VŠETKÝCH SRDEČNE POZÝVAME

Dizajn: Jozef Vysnák, 2014

TRENČÍN

V záujme skvalitnenia poskytovaných informácií si radi prečítame
VAŠE POSTREHY, NÁMETY A PRÍSPEVKY,
ktoré nám môžete adresovať e-mailom na *multi@vkmr.sk*,
prípadne zaslať poštou na adresu
Verejnej knižnice Michala Rešetku (Hasičská 1, 911 82 Trenčín)

www.vkmr.sk

Knihovník

Metodický časopis pre verejné knižnice okresov Trenčín, Nové Mesto nad Váhom, Bánovce nad Bebravou a Myjava

Ročník: 32

Číslo: 1/2014

Edícia: Metodika

Zostavil a graficky upravil: Mgr. Peter Martinák

Zodpovedný redaktor: Bc. Sylvia Fabová (vkmr@vkmr.sk)

Redakčná rada: Bc. Sylvia Fabová; Mgr. Martina Zobková; Mgr. Igor Zmeták, PhD.; Mgr. Peter Martinák

Vydala: Verejná knižnica Michala Rešetku v Trenčíne, 2014